

Sodobni dogodki in komentarji

POLOŽAJ, ki ga je ustvaril predsednik Truman s odpoklicem generala MacArthurja, je tragičen, utegne pa postati tudi usoden. V koliko je bil MacArthur kot vojaški poveljnik upravičen ali neupravičen do izjav, ki jih je dajal, in v koliko je s tem kršil vojaško pokorščino napram predsedniku Trumanu kot svojemu vrhovnemu poveljniku, ne vemo. Vemo pa, da je kot vojak in odlični vojskovodja predvideval katastrofo zavezniških čet v Koreji, ako mu ne dovolijo, da jo pravčasno ne prepreči s potrebnimi strateškimi potezami. Isto, kar je trdil MacArthur, je povedal tudi njegov sedanji naslednik general Ridgway, samo z drugimi besedami. Saj je rekel, da imajo kitajski komunisti samo en smoter in cilj: uničiti zavezniške, predvsem ameriške čete. — Gen. MacArthur, ki se bo vrnil v tork v Zed. države, bo nastopil pred kongresno zbornico, kjer bo pojasnil dejansko stanje stvari. In utegne se zgoditi, da se bo akcija preds. Trumana, s katero je odpoklical generala MacArthurja, izkazala za blagoslov ameriškemu ljudstvu, ker bo pred njegovimi očmi razgaljen bankrot Trumanove lastne administracije, do katere itak nima nihče več spoštovanja ne zaupanja. Oboje je ta administracija izgubila že takrat, ko sta njena dva najvišja predstavnika označila procesiranje vohunov za rdeče slanike in lov na coprnice, dočim je preprosto ljudstvo z zaprepačenjem in strahom ugibalo, kam bo privedlo deželo to brezglavo in nesposobno "vodstvo". Eno je danes gotovo: v velikih in kritičnih časih ni imela ta dežela še nikoli na vodilnih mestih tako majhnih ljudi, kakor jih imamo danes!

GNEV IN OGORČENJE ljudstva je veliko. V sredo so predjeli senatorji in poslanci v Washingtonu od 5178 oseb širom Zed. držav brzojavne zahteve, naj delujejo na to, da kongres predsednika javno obtoži in prisili k odstopu. Skupno število brzojavk, ki so jih prejeli dotičnega dne senatorji in kongresniki, pa je preseglo 60.000, kakor je naznanil Western Union urad. V mnogih krajih Zed. držav so bile protestne demonstracije proti Trumanu in njegovi administraciji, to celo v samem gl. mestu Washingtonu. Drugod so zopet ljudje delali slamnate močice, ki naj bi predstavljali Trumanu in Achesonu, ter jih obešali ali sežigali. — Ne glede, kako velik je ljudski gnev, — taka dejanja so nedopustna in obžalovanja vredna. Če ljudje ne spoštujejo Trumanu kot človeka, jih v tej svobodni demokraciji ne more pač nihče v to siliti, toda spoštovati bi morali urad in položaj, katerega zastopa. Vendar pa je v teh obžalovanjih vrednih izpadih tudi zadoščanje v tem, da so v tej svobodni in demokratični deželi take žalitve mogoče. Kaj bi se zgodilo, n. pr. z ljudmi, ki bi tako kritizirali, žalili in smešili, recimo Stalina v Sovjetiji, Tita v Titovini in ostale diktatorje v "ljudskih demokracijah"? — Torej ni še vzroka, da bi obupavali in lomili z rokami! Mar se učimo iz izkušenj, ob volitvah pa poverimo vodilna in odgovorna mesta sposobnim ljudem, ki bodo vredni našega zaupanja!

V LONDONU je zasedal ple-

ODMEVI PREDSEDNIKOVE AKCIJE DOMA IN DRUGOD

Republikanci bodo morda zahtevali javno obtožbo predsednika Trumana. — Senatorji in poslanci zasuti s telegrami. — Po vsej deželi je razburjenje in mešano občutje.

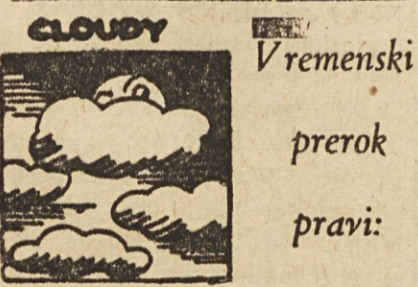
WASHINGTON. — Predsednikov ukaz za odpoklic generala MacArthurja od njegovega azijskega poveljstva, je povzročil tukaj eksplozijo, slično eksploziji atomske bombe. Republikanci z gnevom zahtevajo "impeachment" za preds. Trumana, to je javno obtožbo, katere smoter je bil, da se ga odstavi od predsedništva. Republ. odbor je sporočil, da je prispelo že prvi dan iz vseh krajev širom dežele 5.178 brzojavk senatorjem in poslancem z zahtevo po javni obtožbi predsednika Trumana.

COBLENZ, Nemčija. — Gevidno razburjen in presenečen nad novico, da je MacArthur odstavljen, je izjavil, da upa, da se slednji ne bo takoj vrnil v Ameriko, ker bi v tem slučaju postal važna sporna osebnost, kar bi le škodovalo ameriškemu edinstvu in obrambi splošne demokratične stvari. Eisenhower je slavil MacArthurja kot dobrega poveljnika, toda dodal: — "Ko enkrat oblečete vojaško uniformo, morate vedeti, da so s tem združeni gotovi pogoji, ki se jim morate ukloniti."

CLEVELAND, O. — Forum City kuuba je povabil gen. MacArthurja v Cleveland, kjer naj bi imel javni govor.

NEW YORK. — Komunistična partija Amerike je v sredo izjavila, da bi moral biti general MacArthur že davno odstavljen in da je prihodnji korak, da se preneha z boji v Koreji. Eugene Dennis, sekretar kom. partije (tisti, ki je bil z ostalimi desetiimi komun. voditelji obsojen v ječo, ker je propagiral nasilno stroglavljenje ameriške vlade, podvrženje Sovjetiji in ustanovitve Sovjetov v Ameriki), je izjavil, da je bil MacArthur največji "warmonger" ali vojni hujšak.

CLEVELAND, O. — Ohijska Progressivna stranka je objavila izjavo, s katero podpira akcijo predsednika Trumana, češ "da je pričela prodirati na dan volja ljudstva." Če bi bile MacArthurju razvezane roke, bi zapel svet v svetovno vojno, je dalje rečeno v izjavi. MacAr-

Danes bolj mrzlo, oblačno, naletavanje snega. Ponoči oblačno in mrzlo.

num socialistične internacionale, v kateri so včlanjene socialistične stranke svobodne Evrope. Socialisti Evrope so ob tej priliki izjavili, da ne bodo v nobenem primeru peli slave Titovega diktatorskemu režimu. Zakaj mu jo pa pojo slovenski "socialisti" v Chicagu? Ali so vse socialistične stranke Evrope z ameriškim socialističnim voditeljem Normanom Thomasom vred v zmoti, samo peščica čikaških slovenskih "socialistov" je v pravem? — Pojasnite to, sodrugil! — A. Š.

Novi grobovi

Herman Freitag
Po kratki bolezni je umrl v Huron Rd. bolnišnici Herman Freitag, star 51 let, stanujoč na 840 E. 105. Tukaj zapuša sina Louisa, 4 sestre, 3 vnuke in več sorodnikov. Rojen je bil v Clevelandu in je bil pri vojakih v prvi svetovni vojni. Zaposlen je bil v Fisher Body Co. Pogreb bo danes popoldne ob 3:00 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda na 6502 St. Clair Ave. in nato na Highland Park pokopališče.

Anna Rayer
Po dolgi bolezni je umrla Anna Rayer, rojena Gregorič, stara 72 let, stanujoča na 14823 Saranac Rd. Bila je vdova. Soproga Frank je umrl leta 1937. Tukaj zapuša 6 otrok, Johna, Anthony, Williama, Alberta, Rudolpha, Cecelija in 7 vnukov. Rojena je bila v Martinji vasi fara Sv. Lovrenca. Tukaj je bivala 50 let in je bila članica dr. Zumberačka Sloga št. 21 HBZ. Pogreb bo v sredo zjutraj ob 8:45 uri iz Jos. Zele in Sinovi pogrebnega zavoda na 458 E. 152. St. v cerkev Marije Vnebovzette ob 9:30 uri in nato na sv. Pavla pokopališče.

Rose Simunic
V petek ponoči je nenadoma umrla Rose Simunic na domu svoje hčere Ane Simonic, 1143 E. 63. St. Vzrok smrti: srčni napad. Pokojna je bila rojena v vasi Draganih na Hrvaškem, odkoder je prišla pred 40 leti. Tukaj zapuša dva otroka, dve hčeri, Rose Eslick in Ann Simonic in vnuke, v Farrell, Pa., brata Josepha Mikana, doma v Jugoslaviji pa sestro Franco. Bila je članica društva sv. Marije Magdalene št. 162 KSKJ. Pogreb je bil danes zjutraj ob devetih iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida in od tam na pokopališče Kalvarijo.

Frank Hocevar
V petek zgodaj zjutraj je bil ubit Frank (Hockey) Hocevar, stanujoč na 1072 Addison St. Ubit je bil v prepiru na cesti, ki se je končal z njegovo smrtjo. Bil je star 33 let in rojen v Clevelandu. Zaposlen je bil kot mašinstri pri Leece-Neville Co. zadnjih enajst let. Dve leti je bil kot ameriški vojak v Evropi. Tukaj zapuša ženo Anno, rojeno Kobe, starše Josepha in Frances (roj. Trtnik) Hocevar, brata Josepha in sestre Augustino Perhavec, Louise Rettger v Manita, O., in Rose Jeram v Ashtabuli, kot tudi mnogo sorodnikov in prijateljev. Bil je zelo znan v krogih baseball igralcev, kjer je mnogo igral. Bil je član društva Clevelandski Slovenci št. 14 SDZ, Saprtans SNPJ, Cleveland Ambassadors of Sports, Harmony kluba in Goodtime kluba. Pogreb bo v sredo zjutraj ob devetih iz Zakrajškovega pogrebnega zavoda v cerkev sv. Vida ob 9:30 in od tam na Kalvarija pokopališče.

Manila, Filipini. — Ljudstvo je povabilo MacArthurja na svoje otogje, kjer je pričel svojo veliko kariero in kjer je njegovo ime neizbrisno zapisano v zgodovini dežele. — Ljudstvo je zaprepačeno, zmedeno, žalostno in ježno nad poročilom, da je bil odstavljen MacArthur, častni državljan Filipinov, maršal filipinske armade in junak Bataan.

EASTHAM, Mass. — Tukajšnji kraj je v znamenju "žalosti in simpatije" za MacArthurja izobesil na mestni hiši zastavo na poldrogu. Takih in podobnih vesti je nesteto, ki jih pa seveda ne moremo vseh objaviti. Objavili smo jih le nekaj, da bodo imeli čitatelji vpogled v javno mnenje Amerike.

Rolni Petain je boljši
LA ROCHE SUR YON. Francija. — Zdravniki so sporočili, da je bivši francoski maršal P. Petain, ki je imel influenco, na potu okrevanja.

Dobra knjiga je najlepši dar najbolj trajne vrednosti.
Roman
"JUTRO BREZ SONCA"
je takšna knjiga. Naprodaj pri Ameriški Domovini in stane \$3.00.

TRIUMFALEN POVRATEK GENERALA M'ARTHURJA

Mesta San Francisco, New York in Washington pripravljajo generalu veličasten sprejem.

SAN FRANCISCO. — Mesto San Francisco pripravljalo geneleločno za predsednike Zed. draradu MacArthurju največičast-nejši sprejem, ki ga je še kdaj doživel v tem mestu kak narodni junak. Generalu v pozdravbo zagrmelo 17 topovskih strelov in na letališču ga bodo sprejeli državni governor, mestni župan ter zastopniki vseh javnih oblasti, kakor tudi vojaški dostojanstveniki, poslani iz Washingtona. Nato bo povorka v odprtih avtomobilih po središču mesta, kjer bo pozdravljalo generala stotisoče mestnih prebivalcev in ostalih Kalifornijčanov, ki bodo ob tej priliki prihneli v San Francisco. MacArthur in njegova družina bodo gostje mesta San Franciscsa, ki jim je pripravilo v San Francis

hotelu stanovanje, ki je sicer dolečeno za predsednike Zed. državn. Enak sprejem mu bodo priredili v Washingtonu, kjer bo general govoril pred obema zbornicama kongresa, in v New Yorku. Tudi v obeh teh mestih bo oddana njemu na čast topovska salva 17 strelcev. V New Yorku ga bodo pričakovali na letališču najvišji državni in mestni zastopniki z županom na čelu. Nato se bo pričel triumfalni sprevod po mestu in po slovitom Broadwayu, kjer bo generala pozdravljalo milijone ljudi. Generala MacArthurja je povabilo tudi stotine drugih mest, katerih pa general seveda ne bo mogel vseh obiskati.

Kitajski komunisti so drago plačali svoje profinapade

V enem samem dnevu so imeli 4,275 mož izgub. — Večje aktivnosti zračnih sil.

TOKIO. — Zavezniške čete prodirajo zdaj proti velikemu komunističnemu oporišču Chorwonu. Na središču fronte razbijajo čete Zdr. narodov po dohodih v mesto Jangu.

V petek so podvzele komunistične čete osem močnih protinapadov, ki pa so bili vsi odbiti. Sovražnik je imel v enem samem dnevu 4,275 mož izgub. Obe strani napovedujeta v kratkem velike zračne aktivnosti. Zavezniško poveljstvo pričakuje odslej veliko aktivnost komunističnega letalstva. Rečeno je, da je dala Sovjetska zveza Kitajski 3.000 bojnih letal.

Kokoš s štirimi nogami

ONTARIO, Cal. — Tukaj ima neki farmar kokoš, ki ima štiri noge. Dve nogi sta obrnjene naprej, dve pa nazaj, tako da kokoš lahko teče v obe smeri.

ZOPET UBOJ SLOVENCA V SLOVENSKI NASELBINI NA ST. CLAIR AVENUE

CLEVELAND, O. — V soboto v zgodnjih jutranjih urah so štiri neznanici tako pretepli 32 let starega Slovenca Franka Hocevarja, da je slednji podlegel poškodbam. Hocevar, cigar dom je na 1072 Addison Rd. je bil v ružbi svojih prijateljev, Charlesa Kosta iz E. 69. ceste in Ray Scully-a iz Dibble Ave., ki sta bila tudi pretepena.

Omenjeni so bili na neki veselicu na E. 55. cesti, odkoder so se odpeljali z avtomobilom v neko gostilno na St. Clair Ave. Na 79. cesti je privozil vstrib njihovega avtomobila drug avto, v katerem so bili štiri neznanici, ki so Hocevarja in njegova dva tovariša obdolžili, da jim s svojim avtom zastavljajo pot. Pričeli so se pričkati, nakar je Hocevar stopil iz avtomobila, da bi jih pogovoril, češ da ni nič hudega in da stvar ni vredna prepiranja. Oni pa so skočili iz avta in začeli Hocevarja pretepati, tako

Razne drobne novice iz Clevelanda in te okolice

Važna seja — Nocoj ob 7:30 bo važna seja pripravljene odbora za razviti zastave v AJC na Recher Ave., Euclid, O. Vsi odborniki so prošeni, da se gotovo udeležijo.

Pismo ima — Barbara Bohinc, živeča menda nekje v Clevelandu, naj se zglaši v našem uredništvu in bo dobila pismo iz stare domovine. Piše ji Dr. Joža Bohinc, zdravnik v Cerkljah pri Kranju.

Redna seja — Nocoj ob 7:30 bo redna seja dr. sv. Antona Podovanskega št. 138 CKO v zborovalni dvorani šole sv. Vida.

Triglavske strmine — Filmska slika iz stare domovine "Triglavske strmine" bo predvajana v Norwood gledališču dne 5. maja. Rojaki so vabljeni, da si ogledajo ta lepi film. Amer. Metal Treating Co. — Zaslišanje napram American Metal Treating Co. na E. 62 cesti bo v tork na Cuyahoga County Court House sodnji.

Patriotična parada — "Za veliko "Armed Forces Day" parado, ki se bo vršila dne 19. maja, v soboto popoldne, naj se pripravijo vse skupine v uniformah, krožki in narodne noše, da se pridružijo paradi. Vse skupine so vabljene. Tudi godba dr. Sv. Jožefa je naprosena.

Ernest Bevin, angleški zunanji minister, umrl za oslabeostjo srca

LONDON. — Ernest Bevin, angleški minister zunanjih zadev od leta 1945, ko je prišla delavska stranka na krmilo, je 15. aprila umrl. Podlegel je srčnemu napadu. Bevin je bil slabega zdravja in je resigniral kot zunanji minister dne 9. marca, nakar je bil imenovan na njegovo mesto H. Morrison.

Pokojni Bevin se je dvignil iz revščine in iz delavskih vrst na svoj visok položaj. Preden je prišel v vlado, se je udeleževal v delavskih unijah.

Najdba tri mesece pogrešanih trupel

WEST VALLEY, N. Y. — Med razbitinami letala, s katerim sta potovala, so našli trupli dveh ljudi iz Detroita, ki sta se ponorečila že pred tremi meseci. Omenjena sta Jack Yahres in Raymond Williams.

ELY, Minn. — Nagloma je umrl Joseph Kernc, star 86 let. Doma je bil blizu Turjaka na Dolenjskem.

NAJNOVEJŠE VESTI

TOKIO. — General MacArthur je odpotoval z družino v nedeljo zjutraj z letalom iz Tokija. Odhod in slova sta bila veličastna. Na ulicah Tokija je bilo milijon ljudi.

TOKIO. — Komunistična Severna Koreja je večerj predlagala Združenim narodom končanje korejske vojne z odpoklicem tujih čet iz dežele in "z mirovno poravnavo korejskega problema."

WASHINGTON. — General MacArthur bo govoril v četrtek ob 12:30 popoldne pred skupno zbornico senatorjev in poslancev.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME

6117 St. Clair Ave. HEnderson 1-0628 Cleveland 3, Ohio

Published daily except Saturdays, Sundays and Holidays

General Manager and English Editor: Mary Debevec
Editor in Chief: Anton Sabec; Mg. Editor: Frank A. Turek;
Associate Editor: Vinko Lipovec

NAROČNINA

Za Zed. države \$8.50 na leto; za pol leta \$5.00; za četrt leta \$3.00.

Za Kanado in sploh za dežele izven Zed. držav \$10.00 na leto. Za pol leta \$6.00, za 3 mesece \$3.50.

SUBSCRIPTION RATES

United States \$8.50 per year; \$5.00 for 6 months; \$3.00 for 3 months.

Canada and all other countries outside United States \$10 per year; \$6 for 6 months; \$3.50 for 3 months.

Entered as second class matter January 6th 1908 at the Post Office at Cleveland, Ohio, under the act of March 3rd 1879.

No. 75 Mon., April 16, 1951

Truman - MacArthur

V sredo je predsednik Truman vrgel prižgano žveplenko v sod smodnika, ki se je razletel s strahovitim pokom, da je odmevalo in še odmeva od enega konca sveta do drugega.

Predsednik Truman je storil nekaj, česar še nismo doživeli za naših dni. Odstavil je namreč od poveljstva enega svojih najboljših generalov, narodnega junaka, ki ga obožava vsa Amerika in cenijo ves svet, zmagovalca na Pacifiku, okupatorja Japonske, vojskovodja na Koreji — generala s petimi zvezdami — MacArthura.

Predsednik Truman je to lahko storil, ker je kot predsednik Zed. držav obenem vrhovni poveljnik vse ameriške bojne sile. General, ki je v zadnji svetovni vojni stopal od otoka do otoka, dokler ni prišel nazaj v Tokio in tam ukazal odpreti ameriški glavni stan, prav tam, kjer je poprej vladalo japonsko božanstvo, cesar Hirohito.

Zakaj je Mr. Truman odstabil MacArthura? Zato, tako je predsednik sam povedal na radiu, da prepreči tretjo svetovno vojno.

Mi seveda ne vemo, kaj je za vsem tem, toda ta izgovor, ki smo ga na lastna ušesa slišali iz ust Mr. Trumana, se nam zdi — oprostite izrazu — otročji.

Ako predsednik Truman pravi, da je bil prisiljen odstavit generala MacArthura, da prepreči 3. svetovno vojno, potem Mr. Truman predvideva, da bo ali bi tretjo svetovno vojno povzročila vojna na Koreji. In če bo vojna na Koreji vzrok, da se bo iz nje izcimila svetovna vojna, vprašamo našega predsednika: kdo je pa kriv, da imamo vojno na Koreji? Ali je to zakrivil general MacArthur, da se ga zdaj tako kaznuje? Kdo je pa poslal ameriške čete na Korejo in kdo je poslal tje MacArthura, da vodi ameriške čete in klesti komuniste?

Vse to je storil predsednik Zed. držav, Mr. Truman. On je bil, ki je ukazal, da ameriške čete stopijo na Korejo in akcijo in planejo po komunistih, ki so iz Severne Koreje planili preko črte 38 v Južno Korejo. Predsednik Truman je bil, ki je poslal na Korejo ameriške fante in jim postavil na čelo generala MacArthura.

MacArthur je s peščico ameriških fantov ni nekaj malega od drugih držav, ki tvorijo Združene narode, zapodil komuniste nazaj v Severno Korejo ter jih podil prav do Mandžurije.

Tedaj so planili iz sosedne Kitajske komunisti proti MacArthuru. Ta s peščico čet ni mogel takoj vzdržati navalu, umikal se je, ampak v morje ga številni komunisti niso mogli pahnuti. MacArthur je svoje čete reorganiziral, se obrnil ter zopet zapodil nazaj vso komunistično golazen tako, da stoji danes zopet na črti 38, ki je meja med severno in južno Korejo.

Znano je, da se kitajski komunisti pripravljajo na pomladansko ofenzivo v Koreji. V sosedni Mandžuriji zbirajo svoje sile. To MacArthur dobro ve in je na svo moč urgiral doma in pri Združenih narodih, naj mu dovolijo, da začne razbijati skladišča in zbirališča komunistov v Mandžuriji, preden začno ti z ofenzivo v Koreji. To je MacArthur zahteval, proti se je oglašila Anglija, ki upa, da ji bodo kitajski komunisti pustili Malajo in Hong Kong. Proti so bili razni člani Združenih narodov, ki se tresajo pred komunisti, proti je bila Trumanova administracija, ki je začela vojno v Koreji, zdaj se pa prese, kaj bo iz tega.

Mr. Truman je imel na podlagi ustave vso pravico odstavit generala MacArthura od poveljstva. Vprašanje je, ali je bilo to pametno ob tem času. MacArthur je trdil, da je treba azijske komuniste streti prej, preden postanejo dovolj močni. Truman, Acheson, general Marshall so proti, ker se boje Moskve menda. Na vsak način se zdi, da je ta Trumanov korak apizarstvo napram Moskvi. Nekako taka polomija, kot so jo delali na Jalti in v Potsdamu, ko Truman in Roosevelt nista videla ne pedenj pred nosom in sta Stalinu privolela vse.

Ako je že Truman odstabil generala, alright, saj imajo to moč. Ampak da se potem tako otročje izgovarja, da hoče s tem preprečiti tretjo svetovno vojno, tega ne moremo zapopasti. Pa on to pravi, ki je postavil bazo za tretjo svetovno vojno s tem, da je poslal vojaštvo na Korejo.

In ako hoče Mr. Truman zdaj kar naenkrat ustaviti boj na Koreji, zakaj je pa dalo svoje življenje 9,000 ameriških fantov, zakaj jih je ranjenih in pogrešanih nad 50,000? Zakaj vse to, vprašamo.

Mr. Truman pravi, da so komunisti v Moskvi v zaroti, da bodo zaslužili ves svet. Če Mr. Truman to res misli, za božjo voljo, zakaj pa potem ne pusti, da bi MacArthur razbil komunistične baze v Mandžuriji? In ako ne pusti najboljšemu ameriškemu generalu, da bi bral komunistom kozje molitvice v Koreji, zakaj pa ne gre še dlje in pokliče vse ameriške fante s Koreje domov? Kaj bodo tam samo čakali, kdaj jih bodo kitajski komunisti nasajali na bajonete?

Zedinjene države imajo v Koreji 250,000 mož, Anglija jih ima 13,000 in Indija je poslana na Korejo en ambulanci ni voz. To sta dve državi, ki sta najbolj vpili, da se MacArthurju zveže roke, da ne bo preveč mikastil teh ubogih kitajskih komunistov.

To ni način, Mr. Truman, po katerem se zmaguje in po katerem se bomo ubranili komunizmu tukaj in povsod drugod.

MacArthur je vojak in poveljnik pa ni mogel zapopasti politike Trumanove administracije, zato je moral — v pokoj...

Tako se nam položaj prikazuje danes, kaj bo bodočnost pokazala, bomo pa videli in slišali.

Zaenkrat je gotovo samo to, da je ta korak predsednika Trumana velik triumf za — Stalina. . . Gospod predsednik, nas je strah!

BESEDA IZ NARODA

Tone
s
hriba
piše

Joliet, Ill. — Z Juretóm sva pravkar razpravljala, kedaj zna izbruhiti tretja svetovna vojna. Razume se, da midva modrujeva take stvari pri bokalu, ki ni prazen. Ob praznem bokalu so tudi najini miselni predali bolj prazni. Ob prisotnosti božjega daru v bokalu, pa delujejo najini miselni organi s polno paro in ne zmanjka nama pobude, ne besednih zakladov najine kakovosti.

Čitatelji poročate, pri bokalu znata ja, drugje pa ne. Prav, uganili ste, če tako mislite. Kaj ne veste, da stroj je treba mazati, da se vrti. Aytomobil brez olja ne vozi, kako naj najini glavi delujejo brez mazila? Prosim vas, to je neobhodno potrebno. Onim, katerim je bila predvojna Ljubljana znana, je tudi znano, da se je vsa glavna politika v Sloveniji najbolj obdelovala v vinskih kletih.

Visoka politika se je obdelovala v znameniti kleti Union hotela, Druga nižja, pa v drugih bolj priprostitih kletih. Več ko je bilo na mizi vina, več je bilo besed in prerekanj. Spominjam se, kako je nam enkrat pravil neki gost iz domovine pred več leti, da je živel v Ljubljani mož, ki je bil mestni odbornik. Na sejah mestnega sveta ni nikoli ust odprl. Samo prikimal je vsakemu in z vsakomur soglašal. Ob večerih pa je sedel v vinski kleti v družbi njemu enakih bratcev in kritiziral mestno politiko, da se je kar kadilo. Pa ga vpraša enkrat eden izmed meščanov, ki je dotičnika opazoval:

"Gospod odbornik, zakaj se pa vi tako le ne oglasite k raznim debatam na sejah in ne poveste krepke besede k raznim vprašanjem, tam bi kaj pomagalo, tukaj pa nič?"

"Ja moj dragi prijatelj, to pa ni tako," je odvrnil tisti odbornik. "Tam na sejah ni nič na mizi in imam taka suha usta, da iz njih beseda ne gre. Tu le pa je pripomoček. Malo iz glaža cuknem, pa mi gre beseda, kakor plošča na gramofonu."

Vidite, vinska kapljica ima dobre lastnosti, ki pomagajo in sodelujejo pri takih, ki radi govore, da niso z besedami preskoپی. In ena taka dva sva midva z Juretóm. Pa naju sodite kakor hočete.

Kedaj bo tretja svetovna vojna izbruhnila? Hm, saj še druga svetovna vojna ni končala. Mir še ni sklenjen, ne z Nemci, ne z Japonci. Smo le v nekem premirju, v katerem se pa preklamo, kakor da je nam na tem, da ne bi prišlo do miru. In v takih razmerah in okoliščinah, kakor živimo sedaj, tudi do miru priti ne more. Imamo dva tabora, ki se ne bosta nikdar sprijaznila. En tabor je na Vzhodu, ki preoblikuje in prenavlja svet po svojih načr-

tih, ki so načrti komunizma. Delajo s polno paro, da podredijo vse življenje komunizmu. Zahod, ki pa v tako tiranijsko noče in ker ve'iz skušenj, ki so jih doživeli drugi s komunizmom, da komunizem ni nič drugega kakor grobokop vsake demokracije in svobode v svetu tako za posameznika, kakor celotne narode, hiti na vso moč, da ga nastop komunizma ne najde praznih rok — pripravlja se, da odbije vsak udarec, ki ga namerava komunizem. Kratko, oba tabora, vsak svoj meč brusi. To pomeni vojno, ki je že skoro tu. Tudi pričela se bo brez vsake formalne napovedi.

Druga radovednost, ki koraka pri vsakemu izmed nas tik za prvo radovednostjo, namreč, kedaj bo vojna izbruhnila, pa je: kdo bo zmagal? To je pa za preroko. Nam vsem pa mora biti glavna želja: zmagati na vsak način, neglede na žrtve. Gorje nam vsem, če bi komunizem zmagal! S komunizmom bi se preselil k nam pekел — najhujši pekел, kakor je prišel v dežele za železnim zastorom. Zato pa glejmo, da mu preprečimo pot med nas za vsako ceno. To mora biti cilj vsakega pravega Amerikancs, če le želi sam sebi dobro.

Kaj je kaj drugega novega? Vedno dosti. Jutri v torek 17. aprila bomo imeli v Jolietu mestne volitve. Župana bomo izvolili. Ko bo ta številka dopela v Joliet bo župan že izvoljen. Vse izgleda, da bo sedanji župan najbrže še nadalje zupanič. Mogoče je pa tudi razočaranje. V politiki je vse mogoče. Seron je ostro mahal in sekal proti nasprotniku. Pa tudi Janke je dobro nastopal. Bitka je pri kraju, volilci pa bomo jutri odločili, kdo bo naš bodoči župan.

Automobilskih in drugih nezgod je tudi vedno kaj na dnevnem redu. Na Ruby in Broadway cesti je pred nekaj dnevi ponoči vozil neki voznik iz Lockporta in se je zaletel v lučno stojalo na vogalu, nato pa ga je zaneslo v neko zraven stoječo karo, ki jo lastuje Anton Kezerle z Nicholson streeta in jo hudo poškodoval. Prijatelj od Kezerleta je hitel s svojjo karo za povzročiteljem nezgode ter je dobil njegovo licenčno številko, ki jo je izročil policiji in ta je odkrila lastnika kare, pravi poročilo.

V poslopju Dunbar Community Center na 202 South Joliet St., so imeli te dni takoiimenovani "rummage sale." Prodajajo vsake vrste domače in druge izdelke in dela po posebnih cenah. Pa se je zgodila ta le novica na tej prodaji: Neka Mrs. Stapleton iz Lockportja je prišla na to prodajo in se je ustavila v oddelku, da bi si kupila naložene taške (purses), v katerih žene nosijo denar in druge razne predmete, ki jih imajo pri sebi. V svoji taški je imela svoto \$60.00, da bi si njo kupila suknjo. Tisto svojo taško je lepo postavila tja med druge taške, na tisti mizi, da je pomerila suknjo. Ko je ona primerjala suknjo, je medtem prišla neka druga ženska ter je začela izbirati taške na zra-

ten stoječi mizi. Nesreča je hotela, da je kupovalka pograbila taško od Mrs. Stapleton ter je plačala za njo 10c ter odšla. Ko je čez nekaj minut nato Mrs. Stapleton hotela plačati prodajalcu suknjo je šla k mizi, da vzame denar iz taške, a njene taške tam ni bilo več. Zdjaj je začela tarnati. Osojbe je prišlo skupaj in neka prodajalka je povedala, da je neka žena pred malo časa kupila neko taško, plačala za isto 10c in šla.

Tako vidite, torbic z denarjem ni polagati na vsak kraj. Ampak ljudje take napake spoznamo vedno prepozno.

Stari Janko Majetič, ki je živel na 809 Moran Street, je pred nekaj dnevi umrl. Delal je dolga leta v Carnegie Illinois Steel Co. Umrl je v starosti 76 let. R. I. P.

Pozdrav vsem čitateljem, pa še drugič kaj.

Tone s hriba.

Slike iz Beograda

Izviečki iz "Neue Zuericher Zeitung," Zuerich, 3. marca 1951. Članek ima naslov: "Stimmungsbild aus Belgrad."

"Jugoslovanski kmetje so besni nad ogromnimi davki in obveznimi odkupi. Državi morajo oddati večji del poljskih pridelkov za ceno, ki je mnogo nižja od one na svobodnem trgu. Ker je industrijska produkcija nezadostna; dobijo kmetje za svoje pridelke kot odplačilo le majhno količino potrošnih reči po znižani ceni. Zato so omejili svobodni kmetje številno živine na oni minimum, ki je samo njim za oskrbo potreben. Agrarna politika jugoslovanske vlade je ubila v kmetih vsako voljo po obdelovanju. Država zaseže žito in živino. Sočivje, jajca in drugi pridelki pa se dajo na svobodnem trgu boljše prodati, čim manj jih je. Tudi kolektivizacija, ki obsega v Vojvodini že skoro polovico zemlje, ni mogla dvigniti produkcije.

Zadnje jesen so se dvigale cene na svobodnem trgu tako hitro in tako visoko, da je imel vsakdo utis, da je nastopila inflacija. Vlada ni določila najvišjih cen za svobodni trg, ker je dobro vedela, da bi preko noči izgini vse blago iz svobodnega trga, ako bi to storila. Sedaj je v dviganju cen nastopilo zatišje; cene za neko blago so celo padle. Razlogov za to je več."

Po mnenju dopisnika so vzroki za stabilizacijo oziroma padec cen tile: pomanjkanje denarja, zadostna količina mesa radi nujnih zakolov, ki so bili potrebni radi suše, dobave ameriških živil in "intervencija socialističnega sektorja, to je državnih posestev in kolhozov." Članek nadaljuje:

"V Beogradu so odprli pet takih trgovin, ki dosežejo promet do 30 milijonov mesečno. Pred novimi trgovinami stojijo cel dan dolge vrste ljudi. Tak uspeh imajo zato, ker prodajajo 10-30% ceneje kot kmetje na svobodnem trgu. Svinjsko mast prodajajo za 400-450 din na mesto za 500 din, svinjsko meso za 160 mesto za 240, klobase za 250 mesto za 350 din za en kilogram.

Seveda povprečni Beograjec s svojimi 3000 do 4000 din mesečne plače tudi pri teh cenah ne bi mogel živeti, ako ne bi dobil svojih obrokov za nižje, takoiimenovane vezane cene. Tako je n. pr. prejel višji pisarniški uradnik v Beogradu v januarju na svojo karto R 2 sledeče obroke hrane: 9.50 kg kruha po ceni 6 din za 1 kg črnega in 9 din za 1 kg belega kruha; 4.2 kg koruzne moke po ceni 6 din za 1 kg; 2.5 kg mesa po ceni 44 din; 1.1 kg masti po ceni 52 din; 1.1 kg sladkorja po ceni 33 din, majhen koček mila za 12 din in 100 gr kave za 37 din. Včasih se dobi na slepe točke živilske karte tudi pralni prašek in kak mesec tudi kaka dodatna količina mesa. Sočivje si mora kupiti vsak sam na svobodnem trgu. Jeseni je prejel vsak človek večjo količino manjvrednega krompirja po ceni 5 din za kg. Cena krompirja na svobodnem trgu je bila takrat 40-60 din . . ."

V posebnem težkem položaju so brezposelni. Po socialističnem načelu: "Kdor ne dela naj tudi ne je!" ne prejemajo živilskih

kart. Mogoče je to načelo pravilno v nekem cvetočem gospodarstvu, ki omogoča polno zaposlitev. V jugoslovanskem gospodarstvu pa vlada brezposelnost. Vlada je gradbeni program omejila in resno vzela v roke znižanje upravnega aparata. Vsak mesec je več ljudem v državnih uradih služba odpovedana. Cilj teh odpovedi je, da se popravi vsaj deloma razvoj zadnjih let, to se pravi, znižati število prebivalstva v Beogradu in drugih mestih in spravitiv delovne sile zopet v poljedelstvo. To je trd a nujen ukrep. Izvaja se iz isto brezobzirnostjo, kakor se je pred leti nasprotni ukrep.

Teško si je predstavljati, kakšno bi bilo življenje v Beogradu, če ne bi poleg ekonomskega "pays legal" obstojal še "pays reel." "Pays regal" predstavlja menza, živilska karta in mesečna plača 3,000 din. "Pays reel" pa nylon-nogavice uradnic, Slave, ameriški paketi, kosilo za 150-200 din v restavracijah in množice ljudi na svobodnem trgu. V Jugoslaviji imajo 2 gospodarska sistema, ki eksistira drug poleg drugega, oziroma bolje rečeno, drug v drugem. "Pays legal" je področje državnega načrtnega gospodarstva, "pays reel" pa je zakonita ali polkazonica trgovina kmetov in meščanov, črna borza, delo na črno in vse one raznovrstne oblike, v katerih živi primitivno ekonomsko življenje na temelju privatne iniciative naprej.

Država dopušča obstoj tega drugega gospodarskega področja. To dokazujejo poleg svobodnega trga tudi komisijske trgovine. V teh trgovinah se prodajajo po neverjetno visokih cenah vsemogoče stvari, ki ne izvirajo iz tekoče produkcije ali načrtno zunanje trgovine Jugoslavije. Komisijske posle opravljaja mesto. Vodja prodajalnice oceni prinešeno blago zasebnikov. Nato se blago v prodajalni razstavi in proda. Po prodaji prejme zasebnik izkupiček z 10% odbitkom za komisijo. V izloženem oknu komisijske trgovine sem opazil švicarsko uro, ki jo je prinesel z inozemskega potovanja športnik, za ceno 20,000 din, garnituro glavnikov za 2000 din, par nylon-nogavic in pas za 2000 din—vse iz paketov, ki so jih dobili Beograjcani od svojih sorodnikov v Ameriki — razhojeni damski čevlji za 3,000-4,000 din in radioaparati za 25,000 din. Na seznamu predmetov neke take beograjske trgovine se ponujajo v nakup: stara obleka, nakit, ure, tekstilno blago, čevlji, dežni plašči, stroji za rezanje mesa, porcelan, jedilni pribor, kava, kakao, zobna pasta, milo, nylon-nogavice, zobne ščetke, poper, nalivna peresa, riž, čaj, glavniki, igrače, žogice za ping-pong in igranje, krtače, igle itd."

Dopisnik pravi, da izgleda, da bo režim komisijske trgovine zrinil iz glavnih ulic, ker bi jih rad odtegnil pogledu tujih opazovalcev. Obenem bo ustanovil osrednji cenilni urad, kamor bo moral vsak blago prinesiti na oceno, ker je bilo ugotovljeno, da so vodje prodajalnic blago često ocenjevali preizko, da so ga mogli takoj naprej prodati svojim prijateljem, ali pa ga dali v drugi trgovini prodati za višjo ceno. Tudi se ne bo moglo

prodati predmetov iz paketov in živil.

Dela na izgradnji "novega Beograda" stojijo. Skozi ogromne betonske stavbe nove vladne palače in luksuznega hotela pihha ledenomrzla košava. Dela, ki so bila projektirana za 20 let, bodo morda gotova v 50 letih ali pa nikoli. Današnji Beograd je brez privlačnosti, na eni strani je luksus vladnih poslopjij in palač, na drugi brezmejna revščina. V zadnjem letu so se pojavili v Beogradu zopet privatni bufeji in restavracije, v restavraciji "Domovina" igra celo ciganska muzika kapelnika "Paje". Partizanske pesmi se skoro ne igrajo, nihče jih ne zahteva. S poslopjij izginjajo revolucionarni napisi in slike Tita.

"Policija pa še vedno enako skrbno pazi na vsakega državljanca. Še vedno mora paziti, kaj govori v javnosti. Politična policija UDV je edini organ državnega aparata, ki ni bil reducirana. Tada država in stranka se ne zanimata več tako intenzivno, da bi državljanu predpisovala njegovo mnenje oz. — kakor trdi Koestler — komandirala mišljenje. . ."

Komunisti so ljudje, ki bi radi samo učili. Prepričani so, da so zveli vso resnico v zakup in da so poklicani, da jo prinesejo "politično zaostalam", vzgajajo narod in ga dvignejo na višjo kulturno stopnjo. To prepričanje imajo tudi jugoslovanski komunisti. Toda zaenkrat svojega didaktičnega nagona še ne morejo izživljati. Znašli so se v položaju učitelja, ki ne more učiti, ker učbeniki še niso predelani. Načela, v katerih se svetove verjeli, so se pokazala v zadnjem času za napačna in zastarela. Kako naj stopijo pred narod in iz vseh prsi govore prepričevalno o sedaj veljavnih načelih, če se pa bojijo, da bodo ta načela čez nekaj mesecev zopet zastarela.

Jugoslovanski komunisti so padli naenkrat iz temnega zaporu dogmatičnosti, v katerem so bili toliko časa ujeti. Novi, presenetljivi vtisi se zgrinjajo vsak dan preko njih. Vsa dan zvedo kaj novega. Sovjetska Rusija ni več socialistična, ampak imperialistična, pod socializmom se skrivajo nove oblike izkoriščanja, celo kapitalistične dežele morejo imeti zaradi visokega gospodarskega razvoja politične ustanove, ki so boljše od onih v državah socialistične revolucije. Klasične marksizma citajo z novimi očmi. Tako odkrijejo, da je Lenin napisal čisto nekaj drugega, kakor so dosedaj razlagali Stalinovi dogmatiki. . ."

Seveda, še dolgo nisimo tako daleč, da bi bila dopustna javna kritika o načelih, ali javna borba med različnimi naziranjmi. Za enkrat se razvija duhovni napredek in osvoboditev od ruskih idejnih šablon samo v ozkem krogu strankinega vodstva. Spremenjena atmosfera v Beogradu je ena posledica. . ."

"Stalinova doba"

Naša doba se bo nekoč imenovala "Stalinova doba" je dejal ravnatelj "Doma sovjetske kulture" v Vzhodnem Berlinu, Achim Wolter ob priliki štiri letnega obstoja tega doma. Ob tej priliki je izrazil tudi željo, naj bi vsi nemški domovi postali "domovi sovjetskega prijateljstva." Uresničenje te želje bi bilo po njegovem mnenju najboljšje sredstvo proti "ameriški imperialistični vojni in nekulturnosti."

Rusi so našli uran v Bolgariji?

Begunec, ki je prišel v Jugoslavijo, je pripovedoval, da so Rusi odkrili v bližini Sofije, bolgarske prestolnice, ležišča urana, ki jih zdaj že izkoriščajo. Okoli 3,000 delavcev in 1,500 vajakov naj bi bilo po tem poročilu zaposlenih pri teh delih. Delajo noč in dan. Vse ozemlje je strogo zastraženo in obdano z bdoečo žico.

"SLOVENIJA" IZHAJA
DVAKRAT NA MESEK
KOT PRILOGA
AMERIŠKE DOMOVINE

Številka 8

Leto II.

SLOVENIJA

GLASILO SLOVENSKE KATOLIŠKE SKUPNOSTI

DOPISI ZA
"SLOVENIJO"
NAJ SE POSILJAJO
NA NASLOV:

"SLOVENIJA"
6117 St. Clair Ave.
Cleveland 3, Ohio

J. B.:

Defenzivni materialisti

Defenzivni-ofenzivni materializem

Ne bi pisali teh vrstic, če bi ne bili spodbujeni k temu po pismu, ki je prišlo iz domovine. Tam so zaskrbljeni nad politiko zapadnih zaveznikov. Nedavno prošlost jim je preživo v spominu, ko so za konec vojne pričakali zaslužjenke. Kaj bo sedaj, ko se zopet nekam čudno vse meša in je težko najti jasnost? "Vi ste precej živčni in se bojimo, da se boste kam zagnali. Velika zunanja moč zahleva tudi veliko, razumno notranjo. . . . Meni se kar nič ne dopade, da se moralni t.j. verski moment tako malo vpoštevava v tej veliki krizi. Človek ima vtis, da so na eni strani ofenzivni, na drugi pa defenzivni materialisti!" Tako pismo!

Atlantska karta

Druga svetovna vojna je začela v popolnoma jasni ločitvi duhov in vsi smo vedeli, da se krščanstvo bje z modernim poganstvom. Vsi smo mogli jasno videti, da gre za odločilno vprašanje, ali gre moč pred pravico ali pa pravica vodi in se ji bo končno morala moč podrediti. Prišla je objava Atlantske karte, ki je okupiranim narodom dala novega poguma, vlila novih nad. Toda Atlantska karta je spoznala v pozabo, ko se je razvijala vojna vihra in je vodilo vlogo bolj in bolj prevzemala sila, ki so ji bila načela Atlantske karte tuja, nasprotna. Saj je Atlantska karta tako rekoč s prstom pokazala tudi nanjo, na Sovjetsko zvezo, kjer niso bile dane državljanom varnosti, ki jih je zahtevala Atlantska karta, kjer se je že v zavezništvu s Hitlerjem delil prvi vojni plen, pogažena Poljska. Atlantska karta je bila objavljena, potem pa kakor neka nepremišljena nerodnost pokrita z molkom. Zavezništvo z Sovj. zvezo je terjalo od zapadnih zaveznikov, da so odstopili od temeljnih, slovesno objavljenih načel, ker je tako zahtevala politika pomirjevanja. Zaenkrat načela še niso bila izdana, pač pa zamolčana.

Žrtvovana načela

Potem sta prišla Teheran in Jalta. Tu so pa šli že dalje, tu so bila načela žrtvovana ali prav povedano — izdana. Priznana so bila vse drugačna "načela" kot n.p.r. "načela" vplivnih področij, priznana "načelo" pridobitve velikih ozemelj kot vojnega plena priznana "načelo" vmešavanja v notranje zadeve tujih, tedaj celo zaveznikih držav (Poljske in Jugoslavije), priznana "načelo", da se izročajo "vojni ujetniki" ali pravilno politični nasprotniki lastni državi, da se nad njimi maščuje. Izročeni sta bili vplivnemu področju Sovjetske zveze dve teško prizadeti zaveznici zapadnih zaveznikov: Poljska in Jugoslavija.

Izganjanje hudiča z belcebubom

Gotovo je bil totalitarni fašizem ali nacizem nevarnost za svobodni svet in zato je bila vojna proti njemu za narode resnično osvobodilna vojna. Toda ravno taka nevarnost pa je za svobodni svet totalitarni komunizem, celo še večja nevarnost

zato, ker ima svoj peto kolono po vseh državah, po vseh delih sveta, ker si postavlja določno kot končni cilj osvojitve vsega sveta: ves svet podvreči diktaturi proletariata. Tako je bila druga svetovna vojna dejanska v znamenju preganjanja hudiča z belcebubom, preganjanje nacizma s komunizmom. Ali se tega niso zavedali veliki politiki, ki so jim narodi poverili odgovorno vodstvo politike v teh najkritičnejših časih? Vsi smo si danes že na jasnem, da se tega niso zavedali. Nasprotno ponovno se je moglo slišati, da so zatrjevali, da se s Stalinom in komunizmom more sodelovati. Treba je le imeti nekaj zmožnosti preprečevanja, osebne vplivnosti, pametne politike. Danes se izdana načela že maščujejo; danes že zmožni politiki spoznavajo, kako velike napake so bile napravljene in kako drago je sedaj treba te napake plačevati. Izdana načela se maščujejo.

Sodišče, kjer zločinec sodi zločincu

Pa je prišla po zmagi nad nacizmom napovedana velika sodba odgovornim krivcem za zločine, za gaženje vseh določb vojnega prava. Prav je bilo to in potrebno, ker je vojna res podijala, postala bolj barbarska kot je bila pri barbarskih narodih. Toda kaj, ko je pa sedel med sodniki tudi zastopnik one sile, ki je najbolj brezobzirno gazila vsako vojno pravo, vse pravice vojnih vjetnikov, vse pravice okupiranih narodov. Kako naj zločinec sodi zločincu? Kaj je moglo biti bolj prirodno, kot da so obtoženi krivci pokazali na sodnika za največji zločin proti vojnemu pravu, na pokolj deset tisoč poljskih oficirjev v Katinu. Sodišče je odletel zgubilo vsako avtoriteto in prenehalo soditi kot skupno zavezniško sodišče. Saj se je bilo treba pečati s takimi problemi kot je partizanstvo. Ali je bila to vojska, ki odgovarja mednarodnim določbam o oboroženih vojski in ali je bil njen način vojskovanja v skladu z osnovnimi določbami mednarodnega prava? Preveč splošno je bilo znano, da so bile to tolpe, ki so izvajale najbolj divje ropanje, morije in zločinstva nad vsakim političnim nasprotnikom, če se ni podal njih komunističnemu terorju ali če je bil znan kot izrazit nasprotnik komunističnih osvobodilnih nasilstev. Zopet so morali zapadni zavezniki spremeniti svoje prejšnje stališče in reči, da partizanstvo povečini ni bila prava vojska, ampak tolpe, ki niso vodile osvobodilne vojne, temveč z grdnimi nasilstvi gazile vsako vojno pravo. Iz "narodnih osvoboditeljev" so se razkrinkali morilci, roparji. Vsi ti so pa seveda bili zelo dobro orodje za izvajanje komunistične revolucije. Komunizem v tem oziru ni prav nič izbirčen.

Posledice — zbeganost

Ljudje ne morejo slediti akrobacijam politične taktike in končno se vedno vprašajo, kaj pa je tu skrito za tako politiko. Saj jo ne moremo razumeti. Ali so zapadni zavezniki proti komunizmu ali niso? Tito je komunizem in to vedno hiti zagovarjati. Ali ni prav lahko mogoče, da bodo v nekem trenutku komunisti Tita odstranili in še nekaj drugih oseb na vrhu in zopet bo Jugoslavija zvesta zaveznica Moskve. To se lahko zgodi v eni noči. Kako ljudi bega v Jugoslaviji to podpiranje Titovega komunizma! Šesto leto že teče in še vedno gre grda igra za Jugoslavijo, še vedno je pod komunističnim režimom s podporo zaveznikov! To ljudje čutijo. Naj zopet citiramo pismo, ki o tem veliko pove: — "Kakšne so tu razmere na splošno, Ti ne bom opisoval. Dosti je, če povem, da vlada popolnoma komunistični režim. Lahko si predstavljaj, ko slišiš, kako je v drugih komunističnih državah. V tem oziru je namreč Amerika o Jugoslaviji kar tiho." — Torej ljudje čutijo, da "Ameriški glas" o Jugoslaviji molči, kot da bi Jugoslavija ne bila več komunistična dežela. In strah jih je, da bo ameriška javnost podlegla misli, da je v

UNRRA — utrjuje komunizem

Po vojni je šlo še naprej. Mlado cvetko komunizma je bilo treba zaliti. Ogromne vsote so se dajale, da se podpre komunistični režim v Jugoslaviji in v drugih državah. Ali so

res mislili, da je to za pomoč ljudstvu? Ali res niso mislili, da s tem utrjujejo le komunizem in pomagajo kompartiji, da se utrdi in zavaruje z armado, Knojem, Ozno, milico in vsem drugim aparatom, da jo nihče, več ne bo zmogel? In kakšno hvaležnost so želi za to radodarnost? Širili so komunisti sovraštvu proti zapadnim zaveznikom. Znak tega sovraštvja je bila sestrelitev ameriškega letala nad Jugoslavijo.

Pomoč se nadaljuje

Mogoče se komu vriva vprašanje, čemu te boleče rane odpirati in čemu očitati. Res ne bi imelo smisla, če ne bi bili danes priče, da se pomoč jugoslovanskemu komunizmu nadaljuje. Zopet so posebni taktični vzroki, zakaj je treba podpreti Titov komunizem, nikakor pa ne načelni. Načelno smo v teh pet-šest letih že toliko napredovali, da je pri vodilnih politikih desti jasnosti, da je komunizem nekaj takega, s čimer se tudi pri najboljši volji politično ne more sodelovati. Vse nade na pomirljivost komunizma, na vpliv zapadnih politikov, na preprečevalnost osebnosti kot je bil Roosevelt, so padle in komunizem je povzročil toliko težav in dal zapadnim politikom take nauke, da so ozdravljeni od onih utvar, ki so jih zaslepilo po končni vojni. Zato se danes sodelovanje s komunizmom omeji le na razkolnika Tita, le zato, ker je razklal monolitno fronto komunizma na svetu, ker je svet komunizma ravno s svojo železno enotnostjo in disciplino vzbujal respekt in pri množicah tudi strah. Tita je treba za tako razkolništvo nagraditi in ga tudi ohrabriti, da pogumno nadaljuje s svojim razkolništvom. Vse se da lepo razložiti in utemeljiti. . . . Toda takšna politika končno skoro redno doživlja polom, razočaranje.

Da je zunanje - trgovinska bilanca neuravnotežena pa je kriv

premajni izvoz. Kidrič je rekel, da izvažajo Jugoslavija na vseh drugih področjih razen v poljedelstvu povprečno toliko, kakor je Jugoslavija pred vojno. Iz področja poljedelstva pa je izvoz katastrofalno pade. Jugoslavija je izvozila pred vojno povprečno za 7585 milijonov poljedelskih proizvodov letno. Titoslavlja pa je izvozila leta 1947 samo za 1842, leta 1948 za 4,645, leta 1949 za 3,105 in leta 1950 zopet samo za 2,434 milijonov.

Kidrič je v svojem govoru rekel, da je "poljedelska proizvodnja Jugoslavije v glavnem na isti višini, kot je bila pred vojno in da je poljedelskih proizvodov zato manj na razpolago, ker se delovnemu kmetu danes neprimerno bolje godi kot v stari Jugoslaviji, ki je izcedila iz delovnega kmeta poslednjo mrvico, sedajni kmet pa potroši mnogo več prehranbenih artiklov, kot jih je mogel pred vojno."

Kakor mi tako tudi Kidrič tem svojim besedam ne veruje. Dejstva so namreč tako očita, da jih tudi Kidričeva debela laž ne more spravit s sveta. Kasneje ja nemreč Kidrič, rekel: "Veliki obvezni odkupi (stara zanikerna Jugoslavija ni nikoli prisilno odkupovala. . .), ki so bili potrebni glede naglega porasta

Jugoslaviji vse v redu, da jugoslovanski komunizem ni več nevarnost za osnovne človečanske svobode, samo da se je z zapadnimi zavezniki pomiril. . .

Zmeda pa vlada tudi v sami Ameriki. Tudi tu sedaj že mnogi listi zelo laskavo pišejo o Titovem režimu. Torej res ne gre za komunizem ali proti njemu. Gre le za ekonomske, trgovske interese ameriških industrijskih, trgovskih podjetij. Nič načelnega torej! Zato bo pa pri takih razmerah delo komunistični stranki tudi tu zelo olajšano, ravno s tako politiko. Breznačelnost v politiki vodi v zmedenost med narodom. Toda zmedenost je pa komunizmu najljubša, ker v kalnem se najlepše ribari.

Zmote-smrtonosen strup
Med slovensko mladino je deloval zelo vnet in visoko izobražen pedagog. Največjo važnost

je polagal na vzgojo v načelih, za njih jasnost in trdnost. Pa je večkrat opozarjal na veliko nevarnost zmot: "Zmota v malem malo škodi. Zmote v tehničnih računih podirajo mostove in palače. Zmote v življenjskih stvareh pa ubijajo milijone ljudi, rušijo prestole in države in milijone mečejo v pekel. Vedno prinašajo kaos, vedno so usodne in tragične in vedno prinašajo smrt in razdejanje, katastrofe nad cele narode in vse človeštvo. "Ni dočkal ta velik pedagog konca "osvoboditve" Jugoslavije s pomočjo zaveznikov. Toda jasno je gledal usodnost zmot za življenje in lahko bi te njegove besede imenovali prerokovanje, ki se tako strašno uresničuje. Kdor pa v življenju žrtvuje načela taktiki, dnevni politiki, ki je brez načrta, ta ljudstva zapeljuje v zmoto.

Suša ni kriva

Predno sta ameriški kongres in senat odobrila pomoč Jugoslaviji, smo v našem listu objavili članke, v katerih smo dokazali, da ni bila samo suša kriva jugoslovanske prehranske katastrofe. Zakrivili so jo ekonomski eksperimenti tovariša Kidriča. Sedaj je potrdil naše trditve Kidrič sam. Na volilnem zboru v Mariboru je Kidrič naštel 4 vzroke "jugoslovanskih gospodarskih težav". Kidrič je rekel, da je prvi vzrok jugoslovanskih gospodarskih težav neuravnotežena zunanje - trgovinska bilanca. Ta neuravnoteženost je kriva, da sta tekstilna in kovinska industrija drobnih predmetov mogli obratovati samo v omejeni meri tekstilna za 20% in kovin. industrija drobnih predmetov za 30%, kakor bi lahko, ako bi imeli dovolj surovin. To neizkoriščanje pa je nastalo zato, ker v petletnem planu predvidevana izgradnja osnovne železarske industrije še ni dovršena in ker nima Jugoslavija deviz, da bi kupila v inozemstvu železne in jeklene industrije in polfabrikate, ki jih potrebuje.

Osnovna edinica industrijskega gospodarstva je obrat-podjetje. Vsi obrati-podjetja iste stroke so povezani pod glavnim ravnateljstvom zvezne industrije iste stroke (n. pr. papirja). Glavna ravnateljstva lahkih industrij pa so podrejena zveznemu ministertvu lahke industrije. (Poročilo se predvsem nanaša na lahko industrijo).

Plan

Vsa industrija se nahaja v znamenju petletnega plana. Z ozirom na petletni plan še izdeluje enoletni plan proizvodnje za eno proračunsko leto. Plan proizvodnje je zakon in njega neizpolnitev ima hude posledice, tudi kazenskega značaja. Plan izgotovi vsak obrat zase in to: osnovni in operativni. Osnovni plan je neobhodna zahteva petletke in diriganega gospodarstva. Operativni plan pa ima namen spremljati osnovni plan proizvodnje z ozirom na posamezne etape proizvodnje tekom enega leta in mora tako predvidevati tudi morebitne vzroke neizpolnitve že takoj ob samem začetku. Plan se sestavlja na osnovi kapacitete naprav (teoretični na osnovi kapacitete poglavitnih strojev). Z ozirom na asortiment proizvodov se jemlje v obzir izkušnje naročil iz preteklih let.

Izgotovljen plan pošlje obrat na glavno ravnateljstvo svoje stroke, kjer se izvrši pregled in

industrijskega in mestnega prebivalstva, so ob naših organiza-

O razmerah v jugosl. industriji

(Po poročilu strokovnjaka)

Sledeči prikaz razmer v jugoslovanski industriji je sestavljen na osnovi poročila strokovnjaka, ki je razvoj in razmere opazoval na licu mesta do leta 1950. Mogli bi povsem upravičeno trditi, da se prilike tudi v l. 1950 in do danes še niso spremenile navkljub decentralizaciji gospodarstva in prevzemu podjetij po "delovnih kolektivih," kar naj bi pomenilo prehod iz državnega gospodarstva v podružabljeno. Teoretično vsaj mora pomeniti to drugo obdobje. Ali pa bo prišlo do kakšnih dejanskih sprememb, bistveno različnih od razmer ki označujejo čas do l. 1950, pa je veliko vprašanje; na vsak način pa vredno temeljitega zasledovanja, opazovanja in študija.

Osnovna edinica industrijskega gospodarstva je obrat-podjetje. Vsi obrati-podjetja iste stroke so povezani pod glavnim ravnateljstvom zvezne industrije iste stroke (n. pr. papirja). Glavna ravnateljstva lahkih industrij pa so podrejena zveznemu ministertvu lahke industrije. (Poročilo se predvsem nanaša na lahko industrijo).

Nadzorovanje izpolnjevanja plana vrši posebej organizirana služba evidence, ki mora obveščevati ministertvo v Beogradu preko glavnega ravnateljstva. V poročilih te službe, ki se sporočajo telefonično, se javlja izpolnjevanje operativnega plana, vzroke morebitne neizpolnitve, ključne zadeve, nabavljanje surovin, o delovnih močeh, transportaciji, itd. za preteklih štiriindvajset ur. Poročila gredo tako daleč, da navajajo tudi vzroke zastojev poedinih strojev. Praktično pa zaradi kaotičnih razmer, ki se v njih nahaja celokupno jugoslovansko gospodarstvo, evidenca ne služi svojemu zastavljenemu smotru, ker niti ministertvo samo ne more odstraniti zaprek, ki zadržujejo proizvodnjo in tako dejansko njen učinek ne sega preko golih ugotovitev.

cijskih slabostih zadeli delovnega kmeta. Preostali tržni viški (ali po naše, to kar smo kmetu pustili. . .), ki niso bili zajeti z obveznim odkupom, so bili namreč tako majhni, da so nesorazmerno dvignili na prostem trgu ceno kmetijskih pridelkov. Vse to je kmetu vzelo voljo za čim večjo proizvodnjo."

Ta Kidričeva izvajanja dokazuje, da je Titov režim tisti, ki je "izcedil iz kmeta zadnjo mrvico". To je dne 12. januarja potrdil tudi Miha Marinko, ko je rekel, "da je večina kmetov izpolnjevala svoje obveznosti do države v nekaterih primerih celo v svojo škodo".

Drugi vzrok, da gospodarske težave niso popustile, je po Kidriču napeta mednarodna situacija. Cene tistih artiklov, ki jih Jugoslavija izvažajo, so namreč mnogo manj porastle kakor cene onih artiklov, ki jih Jugoslavija uvažajo.

Šele na tretjem mestu je Kidrič navedel suša za vzrok "gospodarskih težav". Številke ni navedel. Rekel je le, da je vla-

da preprečila inflacijo (kako, ni povedal. Mi pa vemo, da je bil en način 2. notranje prisilno posojilo) in da je obtok bankovcev letos samo 36.9 milijard dinarjev, med tem ko je bil lani 45 milijard.

Kot 4. razlog pa je navedel Kidrič "povečanje izdatkov za obrambno silo armade". Ko so podaljšali "petletni plan" so rekli, da je podaljšanje potrebno, ker so bili potrebni višji izdatki za oboroževanje.

Zaključek: Pomanjkanja torej ni zakrivila suša, ampak umno gospodarstvo komunističnih ekonomov, med katere spada v prvi vrsti Boris Kidrič. Čudno je le, da je povsod tako, kjer dobijo oblast v roke takozvani socialisti. V Angliji imajo po petih letih vojne manj mesa, kot so ga imeli v najhujših dneh zadnje vojne, na Madžarskem in Češkem so začeli zopet uvajati živilske karte. . . Pa bo le res, da bo socializem rešil človeštvo. . . samo česa ga bo rešil, še ne vemo. . .

stalna preobremenitev strojev in naprav ter eksploatacija osebja. 2.) Stalno pomanjkanje osnovnih sredstev, ki so potrebna za vzdrževanje obrata. To je posledica vedno večje uporabe teh sredstev v državi. Njih proizvodnja pa ne zadovoljuje potreb niti po količini, niti po kakovosti. Njih nabava iz inozemstva pa je hlevzana na svobodne devize, kar pa jo praktično v večini slučajev onemogoča. Primer: Tovarna celuloze Videm-Krško je potrebovala za sekirostroj okrog 70 do 90 kg nožev iz posebnega jekla. Ta količina je zadostna za leto dni. Nože je bilo možno naročiti in sprejeti v toku treh mesecev od tv. Boehler iz Avstrije. Ker pa ni bilo odobrenja za devize, jih je bilo potrebno naročiti doma. Zgodilo pa se je, da je njih nabava trajala leto in pol. To pa zaradi tega, ker je bilo potrebno najprej izgotoviti jeklo odgovarja joče kakovosti, nato pa ga obdelovati za ta poseben slučaj, kar je bilo zopet zvezano z vrsto težkoč. Takšnih primerov je na tisoče. Tako otežkočena preskrba s sredstvi za vzdrževanje pogona napravlja deol v obratih zelo negotovo in poleg tega povečava izrabljenost strojev zaradi nepravčasne izmenjave izrabljenih delov. Redna popravila so v glavnem le začasna značaja.

3.) Neredna in nepravčasna preskrba s surovinami, odnosno s surovinami, ki ne odgovarjajo potrebi, so stalna pojava v gospodarskem življenju Jugoslavije. Primeri: a) Večina papirnic v Sloveniji kakor tudi zagrebška papirnica imajo kotlarne, ki so projektirane za uporabo premoga iz trboveljskega in zasavskih premogovnikov. Vendar pa je ves ta premog boljše kvalitete določen za izvoz v inozemstvo in tako prejemajo tovarne premog, ki ne odgovarja konstrukciji njih parnih kotlov. Posledice so zmanjšanje proizvodnje pare in vse kar iz tega sledi ter stalne motnje pri parnih kotlih. Obrat, ki so določeni za uporabo več vrst premoga, oskrbujejo često le z eno vrsto, tako da ne morejo ostati pri pravilnem razmerju odstotkov. Tovarne, ki so oddaljene komaj 10 ali pa le

Priilke v obstoječih obratih bi mogli označiti takole: 1.) Borba za izpolnitev plana in stalna težnja prekoračiti ga. Kot učinek te borbe pa se kaže

par desetih km od bližnjih prometovnikov in ki so njih parni kotli preračunani na uporabo premoga iz teh bližnjih rudnikov, dobivajo sedaj premog manjvredne kakovosti iz Bosne, torej iz oddaljenosti več sto kilometrov. Kakovost premoga je tudi zaradi novih delovnih metod znatno slabša, ker vsebuje premog zemljo in blato (katerikrat 25 — 30%). Zaloga premoga na skladiščnih prostorih so omejene na najkrajši čas. Preobremenitev vseh prevoznih sredstev, pomanjkanje vagonov, napravljiva preskrba s premogom zelo kočljivo odnosno kritično. Preskrba s pomočjo "maršrutnih", to je direktnih vlakov pa povzroča kupičenje vagonov (do 120 na dan) na enem mestu, ker podjetja nimajo naprav za iztovarjanje takšnih količin. Bila so prisiljena ustaviti obrat in zaposliti vse osebe pri iztovarjanju premoga. Zadrževanje vagonov na enem mestu več kot 8 ur ne pomeni samo plačilo globe, temveč tudi kazensko odgovornost uprave podjetja.

b) Preskrba celuloznih tovarnov s celuloznim lesom ni prav nič boljše. Domačim tovarnom ostaja le prebrano blago. Majhna kapaciteta naprav za sortiranje in čiščenje lesa in minimalne predpisane zaloge na skladiščnih prostorih skoraj popolnoma onemogočajo proizvodnjo boljnih vrst celuloze in zaradi tega tudi papirja. Povprečno se nahaja 70% zdravega očiščenega lesa različnih vrst in z različno stopnjo vlage in 30% trhlega. Od celokupne količine (zdravega in trhlega) pa je okrog 60% očiščenega in 40% neočiščenega lesa. Podobnih primerov je zopet vse polno. Dobre surovine iz inozemstva pa so zopet zvezane s težavami vseh vrst.

4) Pomanjkanje kvalificiranih moči in upadanje produktivnosti dela so posledica personalne politike ter nezainteresiranosti delavstva in uradništva pri proizvodnji.

Ustvarjanje ogromnega upravnega aparata ter ustanavljanje strokovnih institutov in šol je potegnilo iz obratov mnogo inženirjev, katerih mesta so prevzeli poslovodnje ali pa ljudje, ki so se pač nekje našli; prvi brez podlage teoretičnega znanja, drugi pa sploh brez sleherne. Tako so ostali po eden ali dva inženirja v obratih, kjer jih je delovalo preje 7 ali 8. Mnogi obrati pa so ostali sploh brez njih. Pomanjkanje strokovnega osebja je itak ogromno. Poleg tega pa dele industrije v bolj in manj važne in to ne na osnovi dejanskih gospodarskih potreb in možnosti, temveč na osnovi vidikov, ki so popolnoma političnega značaja. (Silno značilno za vsa "načrtna" gospodarstva). Tako so takozvane "prioritetne" industrije privilegirane tudi v pogledu dodeljevanja strokovnih moči, kamor pošiljajo vse nove in mlade. Ostala podjetja, ki proizvajajo za neko gotovo življensko raven ljudstva bolj potrebne proizvode, pa ostajajo brez njih.

Zelo mnogo zavisi tudi od personalnega referenta (zopet v večini slučajev politično strankarski vidik), odnosno njih pojmovanja pomena inženirja v obratu.

Stari inženirski kader je v večini slučajev tako preobremenjen z upravnim delom, da nima časa seznanjati se z novimi izsledki tehnike in je tako zaostal za svojimi kolegi iz za železnega zastora. Tudi pri pošiljanju ljudji v inozemstvo zaradi študija in seznanjanja z novimi tehničnimi izsledki in metodami odloča v večini slučajev partijski vidik in se sposobnosti le malo upoštevajo, v kolikor sploh pride do tega. Po drugi strani pa nastane zopet vprašanje ali je sploh možno pridobljena izkustva doma izkoristiti zaradi pomanjkanja in silno težke naba-

ve sredstev ter celotnega gospodarskega sistema.

Stalne pretnje od strani kontrolnih organov KP in podobnega, kakor tudi razmerje "naroda" napram izobrazencem napravljajo vsako odgovorno delo v obratu odvrtno. Zato vsi, ki imajo le možnost, beže iz obratov na mesta, ki so mnogo manj odgovorna. To so razne strokovne šole in podobne ustanove.

Tako je upadanje produktivnosti dela posledica političnih odločitev, birokratizma, osebne nezainteresiranosti pri delu in splošnega upadanja discipline.

5.) *Pojava novatorstva, racionalizacije "od spodaj" in udarnišva je zadobila izkvarjene oblike, ki delujejo negativno na delo v obratu.*

Mnogo časa in materialnih sredstev se potroši za ostvarjanje zamisli, ki so že zdavnaj znane in ostvarjene v proizvajalnih tehnikah ali pa so zamisli, ki nima jo nikakršne osnove za ostvareitev. Kritiko strokovnjakov, v kolikor sploh pride do nje, smatrajo kot tendenco obdržati svoje položaje in preprečevati samoinicijativno pri delavstvu in novem kadru. (Naj bo tu omejeno, da je Edvard Kardelj v stavku, ki ga je Edvard Kocbek postavil za motto svojemu celostranskemu članku o ljudski prosveti v Sloveniji v "Slov. poročevalcu" z dne 28. okt. 1950, imel prav gotovo pred očmi osebno inicijativno le takšne vrste in ne kakršnekoli druge. Zlasti pa ne duhovne, v kakršnem smislu je Kocbek uporabil njegov stavek. Stavek se glasi: "V resnici mora socializem dati neprimerno več svobode in osebne inicijative, kakor jo je kdajkoli prej dala najbolj razvita buržuazna demokracija.")

Novatorstvo in racionalizacija prinašajo razen slovesa tudi materialne koristi v obliki denarnih nagrad. Tako se v skoro vseh obratih zanemarljivo obstoječe stroje in naprave na račun rekonstrukcij temelječih na kočljivem novatorstvu in racionalizaciji. V pojasnilo dva primera: v zagrebški papirnici je stroj za sortacijo celuloze zahteval temeljito popravilo. Namesto tega se je izvajalo "novatorstvo," ki je obstajalo v zamenjavi principa zobatih koles, medtem ko je ves ostali stroj ostal v istem stanju kot prej. Uprava tovarne je to sprejela kot novatorstvo in racionalizacijo in delila nagrade. Na kakovost celuloze in na kapaciteto stroja pa to novatorstvo ni popolnoma nič vplivalo. V tovarni Videm-Krško so izvedli racionalizacijo, ki je obstajala v tem, da so dovajali pod parni kotli lubje, žaganje in druge odpadke pri čiščenju lesa zaradi izrabe njih kalorične vrednosti. Rezultat je bil, da se je ložišče parnega kotla ohladilo in temu primerno zmanjšala proizvodnja pare. Po izrečenih priznanjih in podeljenih nagradah je bilo seveda potrebno ukiniti racionalizacijo takšne vrste. Sicer pa moramo priznati, da se dogajajo slučajji, kjer sta novatorstvo in racionalizacija umestna in dejanska, a to zelo redko.

Namen udarnišva je povečati produktivnost dela. Rezultat udarnišva pa je bolj negativen kot pozitiven. Vsak delavec dobi normo, ki zavisi od proizvajalnih možnosti. Z osebnim vzemanjem in boljšim izkoriščanjem stroja pa ima delavec možnost, da prekorači normo. Po večkratnem prekoračenju tekom gotovega časa dobi delavec naslov udarnika. Dejansko pa gre za povečanje produktivnosti dela le na račun kakovosti proizvodov. A na to ne polagajo pažnje. Zato ni čudno, da kakovost izdelkov in polizdelkov daleč zaostaja za predjovno. Jugoslovanska specifikacija "prima" odgovarja evropski "sekunda" in "terca." V tovarnah s stalnim obratom pa prekoračenje norm v poedinih oddelkih ne dosega zaželjenega učinka, ker takšno prekoračenje ne vpliva na končno produkcijo.

Tež Konjar.

Ali se bo Tito obrnil na desno?

Cerkev ni svobodna

Imam tudi razloge, da sem skeptičen nad bodočnostjo verske svobode v Jugoslaviji.

"Pri nas vlada verska svoboda," je rekel Tito in smeje dodal, "cel dan lahko slišite zvočenje zvonov po cerkvah."

Res je, cerkveni zvonovi zvonijo v Jugoslaviji, kakor so leta 1926. v Moskvi. Toda cerkev še dolgo ni svobodna. Ko sem vprašal maršala Tita o verski vzgoji, mi je odgovoril, da je cerkev popolnoma ločil od vzgoje mladine v Jugoslaviji. S tem je mislil, da je cerkvi prepovedano igrati katerokoli vlogo v vzgoji jugoslovanske mladine. Kakor v Rusiji je tudi v Jugoslaviji vzgoja monopol države. Ko sem prosil sovjetskega komisarja za vzgojo v Moskvi, naj mi na kratko opiše predmet sovjetske državne vzgoje, mi je odgovoril: "Učenje komunizma." Kadarkoli sem rekel Titu "komunizem," je on v svojem odgovoru rekel "socializem." S tem je hotel poudariti, da je on pravi marksist, ker so po njegovem Rusji pokvarili doktrino, kakor se je razvila pod Leninom.

27. septembra je javilo iz Beograda poročilo agencije United Press, da bodo smeli duhovniki pravoslavne cerkve v bodoče razlagati verski nauk otrokom osnovnih šol. To je vsekakor olajšava v popolni ločitvi, ki bi jo želel Tito. Toda ta olajšava ne velja za protestantsko in katoliško cerkev. Da bi spoznal stališče katoliške cerkve, sem povabil Mgr. Ottija, asistenta papeškega nuncija Hurleya, ki je bil na dopustu, in duhovnika McDonough-a, Ottijevega asistenta, na kosilo v hotel Toplice, kjer živi večina tujcev, kadar so poleti na Bledu.

Mgr. Otti je bil dovolj obziren, da me je opozoril, da bi moglo javno druženje s katoliškimi prelati škodovati mojim od-

nosom z jugoslovanskimi oblastmi. Rekel sem mu, da sem tudi na to pripravljen. Zgodilo se pa je, da je bil naslednji dan objavljen moj razgovor z maršalom Titom v časopisih, čeprav sem bil v družbi, ki bi jo mogle državne oblasti smatrati za slabo.

Mgr. Otti mi je dobrohotno naštel težave, v katerih je njegova cerkev. Rekel mi je, da je še vedno kakih 300 kat. duhovnikov po jugoslovanskih ječah. Drugih 2000 lahko služi brez vmešavanja oblasti svojim faram. Zadnje leto je nastopilo nekaj olajšav v omejevanju verske svobode. Toda kakih 200 bivših samostanov služi še vedno za kinodvorane ali zabavišča. Zbirke po cerkvah so prepovedane. V Zagrebu so polagali verniki prostovoljno darove na altarje. Intervenirala je policija in kaznovala cerkev z globo 10,000 dinarjev, češ da je prekršila zakon o prepovedi cerkvenih zbirk. Tudi to se je zvedelo, da je bil prejšnji mesec v Beogradu javno posvečen za škofa katoliški prelat.

Jugoslovanska ustava jamči svobodo verskega bogoslužja. Ta svoboda se ne omejuje. Bil sem priča krstom in porokam v katedrali pravoslavne cerkve v Beogradu. Nato je sledila navadna služba božja. Toda katoliški duhovniki ne smejo učiti katekizma. Jasno je, da tudi ni cerkvenih šol. Mgr. Otti mi je navedel primer duhovnika na Bledu, v čigar hiši stanuje, ako je tam. Ta duhovnik se niti govoriti ne upa z njim, ker se boji, da bi moral, če bi ga aretirali, povedati natančno, kaj je rekel in kaj odgovoril. Domači duhovnik smatra, da bo boljše prestat zaslisanje na policiji, če ne govori in ne posluša svojega odličnega gosta.

Zadnje olajšave, dovoljene jugoslovanskim duhovnikom, kažejo Titovo namero, da

zmanjša policijski pritisk. Kljub njegovi trditvi, da ni nujno, da je komunistična država policijska, bom to verjel šele tedaj, ko bom to videl. Interesantno je, da Tito res misli, da je to mogoče.

Pri vsakem problemu, ki se ga lotim v Jugoslaviji, lahko najdem diametralno nasprotje od resnice. Še v nobeni državi, razen v Sovjetski zvezi, nisem našel toliko materiala za obsodbo ali priporočilo obstoječega rešitve.

Na vsako vprašanje reagira Tito pod vtisom obstoječega nasprotstva med Rusijo in Jugoslavijo. Silno se trudi, da ne bi naredil napak, ki jih očita Sovjetski zvezi. Odtod jugoslovanska želja po decentralizaciji in ostru kritika birokratizma in birokratičnih metod. Tito mi je rekel: "Prepričan smo, da je glavni razlog slabih prilik v Sovjetski zvezi, ker so vse centralizirali in ker so vse preveč razvili birokratizem."

Prav to so Rusi govorili leta 1926 do 1928. Takrat se je začela reakcija proti preveliki kontroli Moskve in akcija za lokalno avtonomijo. Takrat so se hvallili ruski strategiji z mero svobode, ki so jo dali federalnim državam Sovjetske zveze. Stalin pa je kmalu našel, da je centralizacija bistvena za ohranitev kontrole, ki jo je smatral za potrebno. Namere po avtonomiji so zavrgli leta 1930.

Delavski sveti

Tito in vsi drugi jugoslovanski oblastniki, s katerimi sem govoril, so ponosni na novo ustanovljene "delavske svete." Preko teh naj bi imeli tovarniški delavci več besede v upravljanju tovarnov. Tudi Rusi so poskusili s temi sveti, pa so jih čez par let zavrgli, češ da so nepraktični. Jugoslovanski delavski sveti, ki jih volijo delavci, imajo posvetovalno pravico pri upravi. Članstvo v svetih naj bi delavcem dokazalo, da so oni lastniki tovarnov. Jasno pa je, da so stavke strogo prepovedane.

Cas bo pokazal, ali so delavski sveti samo propaganda ali ne. Država odredi produkcijsko kvoto vsaki tovarni in uprava je odgovorna, da se kvota doseže. Maršal Tito izraža vero, da se svobodno izbrani delavski sveti velik korak naprej v pravi socializmu, čeprav je ravnatelj tovarne član delavskega sveta, ki mu predlaga navodila kontrolne planske komisije, ki ji odgovarja za izvršitev.

Ob ponovnih obiskih v Rusiji sem videl, da imajo delavci vsak dan manj govoriti. Povsod so upeljali delo v akordu. Delavec, ki ni dosegel predpisane kvote, je izgubil delo in živilsko karto. Jaz samo upam, da čaka delavca v Titovini boljša usoda.

Tam, kjer je bila Sovjetija pred 20 leti

Današnja Jugoslavija je na isti stopnji razvoja, kakor je bila Rusija pred težkimi 20. leti. Takrat je rabila Rusija pomoč iz zapada in je skrbno stremela za napredkom. Danes rabi Tito pomoč kapitalističnih Združenih držav. Želi od nas posojila, da bi mogel preko zime prehraniti svoje lačne ljudi.

"Mi smo pripravljene sprejeti pomoč kapitalističnih držav," mi je rekel. "Mi smo že dobili nekaj manjših posojil od Združenih držav. Toda ti zneski ne zadoščajo za kritje naših nujnih potreb. Mi bi mogli uporabiti nove kredite z velikim uspehom. Imamo rudnike, bogate na bakru, svinco in manganu. Vi rabite te rude. Mi bi vam jih radi prodali. Mi pa rabimo rudniške stroje takoj, da potegnemo te rude iz zemlje. Seveda — je nadaljeval — pa nismo pripravljene sprejeti od Združenih držav neomejenih kreditov, tu-

di če bi nam jih ponudili. Imamo namreč mejo, do katere smemo iti pri zadolževanju. Moramo biti sposobni, da bomo vrnila vsak cent, ki si ga bomo izposodili. Nikoli ne bomo pripravljene zastaviti naše bodočnosti ali žrtvovati naše neodvisnosti v prid kake kapitalistične države."

Predsednik Mednarodne banke Black, ki se je pred tedni vrnil iz Jugoslavije, je rekel, da je Tito dobra naložba za več kot 55,000,000 dolarjev, ki jih je že prejel. Tito ima torej izgled, da dobi nadaljno pomoč.

Tito bi rad ameriške dolarje, da bi napravil svoj poskus "pravega komunizma." Rad bi orožja in hrano in še garancijo, da mu bomo pomagali, če ga Rusi napadejo. Toda kot prepričan in iskren učenec Marksa in Lenina se upira sprejeti pomoč od svojih ideoloških sovražnikov. Kot učenec Karla Marksa ve, da se v trdem kapitalističnem svetu ničesar ne dobi, če se ničesar ne da. S sprejetjem večje ameriške pomoči bi izgubil obraz in prestiž v komunističnem svetu, ki bi ga rad vodil kot Stalinov tekmeč. To bi tudi pomenilo, da ni napravil njegov komunizem njegove države močnejše in gospodarsko neodvisne. Noben diktator ne prizna rad svojih slabosti. Jugoslovanska komunistična diktatura pa je mnogo bolj odvisna od osebne moči in vodstva enega samega moža, kakor je bila kdajkoli Sovjetska Rusija. V Jugoslaviji politično nima besede. V Jugoslaviji je Titova volja zakon.

Jugoslovanski komunisti so se oddaljili od Moskve. Toda to ne pomeni, da so se približali Združenim državam. Oni še naprej oznanjajo in prakticirajo komunizem kot svoj način življenja. Jaz se ne strinjam z nekimi mojimi časnikarskimi in radijskimi tovariši, ki smatrajo, da pomeni Titov prelom z Moskvo, da se bo razvil drug, milejši in bolj demokratičen komunizem, kakor vlada v Sovjetski zvezi. Nujna logika komunistične policijske države sili k večjemu in večjemu zatiranju. Med našo kapitalistično demokracijo in Titovo komunistično diktaturo je nepremostljivo nasprotje. Ideološko smo na dveh nasprotnih tečajih."

Pomoč Združenih držav utegne služiti v tej zgodovinski dobi jugoslovanskim nacionalnim interesom na zunanje-političnem polju. V zameno pa nam dobro služi prelom za železno zaveso, ki ga je povzročil Titov odpad od Moskve, ker slabi ekspanzijsko moč Sovjetske Rusije v pohodu po Evropi. Ruski imperalizem na Balkanu je bil ustavljen. Samo Titov odpad od Moskve in njegova zapore grške meje sta nam omogočila razmerna zmago nad komunističnimi gverilci v Grčiji. Titova vojska bi mogla poraziti vsako balkansko komunistično koalicio, če ta ne bi imela ruske pomoči. Tito pa ne stori ničesar, da bi pomagal Združenim narodom zavrniti agresijo v Koreji.

Tito nas rabi bolj kot mi njega. V njegovem glasu je bilo čutili ganjenje, ko je govoril o svoji domovini, ki ji je dal večjo edinstvo kot katerikoli srbski kralj. Možno je, da bo Tito zamenjal ideologijo s patriotizmom, ko se bo igra začela. Gleddajo na bližnjo bodočnost moramo trditi, da se jugoslovanski in ameriški važni zunanje-politični pogledi strinjajo. Za daljšo bodočnost pa velja, da je nasprotje med demokratičnim kapitalizmom in diktatorskim komunizmom bistveno in nepremostljivo. Za ugled maršala Tita je potrebno, da to nasprotje ostane. On misli, da lahko živimo v miru drug poleg drugega in damo drug drugemu primereno pomoč proti skupnemu sovražniku. Smejoč se mi je rekel, da ne misli izvažati svojega komunizma. Jaz pa sem ga zagotvil, da lahko sprejme kapital

ne da bi prodal svojo dušo kapitalistom. Mogoče pa le lahko postanemo drug drugemu koristni.

Nekaj podatkov iz Jugoslavije

Dr. Hans Duening, roj. 1902, Nemec, kemik, je dal v Salzburgu sledeče zanimive podatke:

Leta 1947 sta ga s ponarejenimi listi spravila člana jugoslovanske vojaške misije v Berlinu v Jugoslavijo. Bila sta to polkovnik Simondić in Miodrag Dimitrijević. Obljubila sta mu visoko plačo in honorar. Stanoval je v Šabcu, v bližini kemične tovarne "Zorka." Delal je načrte za tovarno, ki naj bi proizvajala mesečno 100 ton oxalkislina. Plačevali so mu najprej 15,000, nato pa 8,500 din. Ker je vztrajal, da mu plačajo več in obljubljeni honorar, so ga izgnali. Sam in žena sta bila v avdienciji celo pri Titu. Advokat Nedeljković iz Beograda ni mogel opravičiti nič. Vse njegove zahteve je zavračal ing. Alfred Jaeger, ki je v Ministertvu lahke industrije generalni direktor kemične industrije.

Uprava je vseskozi korumpirana. Uradniki je toliko, kakor če bi imela Jugoslavija 200 milijonov prebivalcev. Z živiljskimi kartami in boni se uganjajo največje prevare in črna borza.

Razpoloženje. Kmetje so brez razlike vsi proti režimu. Za Tita je kvečjemu 10% ljudi, to so koristniki režima, privilegiranci v partiji, vojski in upravi. Oficirji prejemajo 5-10 krat večje obroke hrane kot navadni ljudje. Zato je narod proti njim. Svoje stvari je spravil v 17 zabojev. Ko so delavci zvedeli, da gredo zaboji v Paris, so a notranjih stenah napisali s srbskem jeziku: "Mi smo lačni. To je resnica" in "Neumni psi, zakaj nam pošiljate hrano iz Amerike, mi je tako ne dobi-mo!"

Siromaštvo. Titov režim je napravil vse Jugoslovane za berače. Dragoceni nakit se prodaja v državnih komisijskih trgovinah za smešne cene. Majhna plast črnoborzičancev živi sijajno. Njih centrala je kavarna Moskva v Beogradu, ki je od jutra do večera polna.

Volitve. — Volilni rezultati ne zanimajo ljudi, ker vejo, da so vsake volitve nov Titov falsifikat. Rezultati so vedno taki, kot jih želi režim. Nima smisla glasovati proti.

Vojna pripravljenost. Vojske se nihče ne boji. Vsi vedo, da se bo Tito umaknil v bosanske gore.

Tito ne stanuje več v svojem dvorcu na Dedinju, ampak se je umaknil na Jadran. Ing. Vezić, ki je šef obveščevalne službe na železnih mu je rekel, da imajo sateliti že izdelan plan za napad. Meje so hermetično zaprte.

Ing. Duening potuje naprej v Paris, kjer ima obljubljeni mesto. Pred vojno je delal za IG-Farben.

Drobne iz domovine

MALO PREZGODAJ sta prišla. — Februarja sta prišla v Pariz dva Titova vojaka.

V Jugoslaviji sta šla, da je radio Pariz javil, kako je Peter Karadjordjević ponudil Atlantski zvezi "tujsko legijo" 25,000 jugoslovanskih vojakov, emigrantov. Pobegnila sta v Trst in se pri zaveznikih javila za to "tujsko legijo". Ti so jima povedali, da iz te legije ni še nič in najbrž še dolgo nič ne bo, pa so jima dali papirje za Pariz. Tam, kjer tudi še ni nič, sta povedala, da se ne bo nihče boril za Tita. Ko bo šlo za res, bodo vojaki skušali pobegniti na zapad. Ta vest, ena od mnogih, dr. žebotu ne bo všeč, ker govori proti njegovi trditvi o vrednostih Titove vojske.

SIMONČIČ MAKŠ

Galicija

SPOMINI PADLEGA VOJAKA

Kakor je slišati iz pritrjevanja, je ni pozabil nihče pri prtljaji, kot da je vsak že pri odhodu računal na kak srečen slučaj.

Cez nekaj časa opazimo skozi temo tudi že rahel svit požara, ki se mu vedno bolj bližamo. Pred nami stoji nakopičenih nekaj poslopij, izza katerih bruha od hipa do hipa velikanski snopi isker, ki se, gnane od vetra, nalikujejo zvezdnim utrinkom, razprše v temo.

Zadaj za to kopu hiš, ki jih tudi že obližujejo plazeči ognjeni jeziki, zagledamo most, ne več most, temveč samo njegovo zogljenelo, tu pa tam zarače ogrodje, katerega posamezni deli se z zmerom krhajo in lomijo od celote, pogrežajo se v reko, ki jih sprejema v svoj naročaj z glasnim sikanjem in šumenjem. Tudi kraj mostu stoječe hiše so večinoma že razvaline, iz katerih se vali debel, črn dim, močno ožarjen od ognja, ki ovija sosedna poslopja. Vse okoli nas poka in praskeče in puha v nas svojo žgočo sapo.

V tem svitu, ki se usiplje na nas z vseh strani, so naši obrazi smešno spremenjeni; tolsti in rdeči so, kakor zabuhli obrazi pijancev.

Narednik nas podi v zatišje. "Ni preveč pametno, da smo se postavili tako lepo v luč," se smeje in nas potiska nazaj. "Če se sovražnik ni že pomaknil kam v stran, potem je neumen, ker ni izrazil lepe prilike. Takih tarč, kot so bile naše, ne bo spet zlepa videl."

Odkopitamo za hišo, kjer je zbranih tudi nekaj topničarjev, ki morajo imeti v bližini nekje svoje postojanke.

"Srečo ste imeli," nas pozdravljajo v švabščini, "da vam jih ni sovražnik nafrcal med rebra. V mraku, ko smo menjavali obrežne straže, so jih par prekucnili."

Večino to ne zanima prav preveč; raje poizvedujejo, kakšna je pijača tod okoli in če se lahko dobi.

"Vina ni; žganja pa kolikor kdo hoče," nam odgovarja smeje. "Samo nikar plačati, kot zahteვაო. Ti gališki falotje bi s človeka še kožo odrli, če bi se jim ne znal ubraniti. Danes je petek, zato imajo še vse bajte razsvetljene, drugače zmerom tijo v svojih podzemskih jabinah, v katere spravljajo poljske pridelke."

Ločimo se od njih, kajti čas hiti in predolgo se ne smemo muditi. Zopet mežgamo po vodeni, razriti cesti, ki nam jo še nekaj časa osvetljuje temnordeči žar ognja, dokler se vse ne razgubi v pusti, mokrotni noči.

Pred neko pritrlično, razsvetljeno hišo obstojimo in vprašamo možaka, ki stoji pred vrati, kje bi mogli kupiti žganja.

"Žganja? Dobrega, finega bi hoteli gospodje?"

Maska z jezikom in si mane roki.

Pri Bogu! Nimam ga. Zastonj bi vam ga dal, gospodje, zastonj vam rečem, ko bi ga le imel. Pa ga nimam. V resnici ga nimam. Toda moj sosed Baruh ga ima. Žganje, vam rečem, kakršnega ne dobite v vsem mestu. K njemu vas popeljem. Takoj vas popeljem. — Sara! Slišiš, Sara!" kriči v vežo. "Takoj pridem nazaj. Ne boj se! Gospode Avstrijce popeljem k Baruhu."

Slaboten ženski glas mu nekaj odgovarja, vsebine pa ne razumemo.

"Moskalov se boji nam razlaga in že cepeta pred nami. Še spotoma tolaži svojo Saro, dasi ga ne more več slišati. "Le molči, Sara!" mrmra sam sebi. "Takoj pridem. Samo k Baruhu stopim. Da, da. Samo k Baruhu. Nič se ne boj!"

Še nekaj korakov in smo na mestu.

"Kar v hišo gospodje!" nas sili kašipot. "Baruh bo takoj prišel. Kajne, Baruh? Ej, Baruh!"

Zaslišimo škripanje vrat in Baruh majhen, debeluhast Žid z običajnimi svedrki ob ušesih, stoji pred nami. Kot vrtavka se suče okoli nas.

Torej žganja žele gospodje? He, he! Kakšnega: krepkega, mehkega? Takoj postrežem. Vas je mnogo, he? Trideset Dva in trideset, he, he! Kar polne čutare, kajne? Bo najbolje. Hehehe!"

Venomer hiheta in nam prha v obraz svoje sline: zraven pa nam jemlje čutare iz rok, jih hitro in spretno polni, ter zopet vrača kot najpripravljeni natak.

Narednik Mamilovič hoče zvedeti za račun. Račun? He, he! Ne bom računal. Je vse dobro. Baruh ne prodaja svojega žganja. Moskalom sem ga srečno utajil, a vam ga dam zastonj, he, he . . ."

"Skoro neverjetno, da je na svetu človek, in še Žid, ki se brati denarja," se smeje narednik, ko smo zopet na cesti.

"Da, da!" vzdihuje Lebinger svetohlinsko. "Tudi dandanes se še gode čudeži, le da jih mi ne vidimo, ker smo preveliki grešniki."

"Kaj bi s čudeži in z Židi! Žganje, žganje!" hvali Zmuzne pijajo. "Vse grehe ti postrže z duše, tako je ošato."

"Čudno, da se človek v vojni temu vrbcu tako lahko privadi," se oglasi na Zmuznetovo opazko Kobal, ki drugače molči, kot bi bil mutast. "Doma ga še pokusiti nisem mogel, zdaj pa mi že kar dobro delo, če ga včasih srknem požirek."

"Samo preveč se ga ne navadite cuzati!" nas svari narednik. Utegnilo bi vam škoditi, ko se vrnete domov.

"Seveda, če se vrnemo. Mislim pa, da bo do takrat steklo še precej vode v morje in tudi žganja ne bo niti kaplje več v vsej Galiciji," brunda Bogataj.

"I, veš kaj, celo večnost pa tudi ne bo trajala ta komedija," mu odgovarja Smole. "Ne rečem, da bi se ne moglo vleči tja do Veliko noči ali kaj takega; delj pa že ne verjamem. Nekdo bo moral odnehati, pa naj bo že Rus ali pa mi."

"O tem se ni vredno prerekatiti!" se vmeša zopet narednik. "Rečem samo toliko, da bi bil jaz zase preklicano vesel in zadovoljen, če bi hotela obveljati tvoja, Smole. Da bi si pa belil glavo s takimi vprašanji, ni vredno, ker nič ne pomaga."

"Kadar bo, pa bo!" potrdi Manfreda. "Res ne kaže drugega, kot potrpeti: kadar bo, pa bo."

"Slaba tolažba."

"Res ni najboljša, ipak edina, ki ti jo more kdo dati."

1951	APRIL	1951
Sa	Mo	Tu
1	2	3
4	5	6
7	8	9
10	11	12
13	14	15
16	17	18
19	20	21
22	23	24
25	26	27
28	29	30
31		

KOLENDAR

DRUŠTVENIH PRIREDITEV

APRIL

22. — Pomladi koncert pevskega društva "Adria" v AJC, Recher Ave.

27. — Golden Gophers Club, ples v avditoriju SND na St. Clair Ave.

28. — Martha Washington št. 38 SDZ, proslava 25 letnice s plesom v avditoriju SND na St. Clair Ave.

MAJ

5. — Društvo sv. Ana št. 4 SDZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

6. — Koncert Pevskega zbora Triglav v Sachsenheimu, 7001 Denison Ave. Po koncertu zabava v DZS, 6818 Denison Ave.

6. — Koncert pevskega zbora "Triglav" v Domu zahodnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

3. — Piknik društva "Soča" št. 26 SDZ v Domu zapadnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

12. — Društvo sv. Katarina št. 29 ZSZ, plesna veselica v avditoriju SND na St. Clair Ave.

13. — Liga kat. slov. Amerikancev priredi pod pokroviteljstvom KSKJ društev v državi Ohio veseloigro VODA v avdi-

toriju SND na St. Clair Ave. Igrala bo godba dr. Sv. Jožefa št. 169 KSKJ. Pričetek ob 3 popoldne.

19. — Društvo sv. Cirila in Metoda priredi zabavo v dvorani SND na St. Clair Ave. Igra Pecon-Trebar okrester.

19. — Federacija Slov. moške zveze priredi družabni večer v SND na Holmes Ave.

27. — Podr. št. 25 SZZ ima zabavo v šolski dvorani sv. Vida ob 3 pop.

27. — Mladinski zbor fare sv. Lovrenca priredi pod vodstvom g. Ivana Zormanca v cerkveni dvorani koncert.

JULIJ

29. — Gospodinjski klub Slovenske delavske dvorane iz 10814 Prince Ave. priredi svoj letni piknik v Slovenskem domu na 6818 Denison Ave.

AVGUST

19. — Vrtna veselica pevskega zbora "Triglav" v Domu zahodnih Slovencev na 6818 Denison Ave.

DECEMBER

1. — Društvo "Napredek" št. 132 ABZ praznuje 30-letnico svojega obstoja.

Odpravi sitnost ŽELODČNEGA PLINA!

Ta hudi občutek "zabasanosti," ki zapira želodec, povzroča sitnosti in nezadovoljstvo, je največkrat povzročen vsled zaprtice. Nikar trpeti nadalje po nepotrebnem: Vzemite Trinerjevo Grenko Vино, časom preizkušeno zanesljivo želočno toniko, odvajalno zdravilo. Ta prijazno okusna zmes je znanstveno pripravljena iz naravnih korenin, zelišč in cvetja. Daje točno pomoč proti zaprtid in njenim simptomom. Nabavite si še danes steklenico in dokažite samem sebi Trinerjevo učinkovitost.

TRINERJEVO GRENKO VINO

POŠLJITE KUPON ŠE DANES!

Joseph Triner Corp.
4033 W. Fillmore • Chicago 24, Ill.

Prosim, pošljite mi _____ 18 oz. steklenico Trinerjevega Grenkega Vina, za kar prilagam \$1.50 za vsako steklenico, posiljena vtieta.

IME _____

NASLOV _____

MESTO IN DRŽAVA _____

pa je bistro oko le opazilo, da se v Sodražici nekaj kuha; da je v Sodražici neko novo gibanje. Razne izjave, obnašanje raznih tipov, posebno pa še požaganje evharističnega križa na Strmici, vse to so bili znaki viharja, ki je nekaj let pozneje tudi resnično porušil prijetno življenje v tej kotlini.

Prišel je Veliki teden 1. 1941, ki je prinesel ne samo razpad Jugoslavije, ampak začetek vsega gorja, ki še sedaj tlači ubogo slovensko ljudstvo. V Sodražici je bilo nagromadeno strelivo, bencin, hrana, obleka. Tudi tej vojaški zalogi se mora Sodražica nemalo zahvaliti za svoj propad. Ljudje so ropali v dneih propada vojaške magazine. Komunisti in njihovi sopotniki so kar z vozmi vozili orožje in hrano v razna skrivališča v Travno goro. Sodražanje so zakopavali bencinske tanke doma pod skednji, po hlevih in dvoriščih.

Prvi meseci okupacije 1. 1941 so bili mirni. Ljudje so bili pač nejevoljni nad zamenjavo denarja, ker so zgubili precej. Lahki so bili še nekam znosni. Prišla je jesen. Med ljudmi se je širila govorica, da so se pojavili "četniki" v Travnici gori. Imajo zveze z zavezniki in se borijo proti Lahom za osvoboditev domovine. Ker so to "naši" fantje, jih je treba pač podpirati. Tudi nekaj Sodražanov se jim je že pridružil. Kdo so bili ti fantje iz Sodražice? Alojz Zajc iz Žimaric, študent in že večkrat kot komunist zaprt; Lovro Kleindienst, sin sodraškega učitelja, študent in komunist; Ivan Fajdiga in njegova sestra Miska, sin in hči sodraškega posest-

nika; oba nekoliko študirana in še nekaj drugih sodraških "falariranih" študentov in delomrznežev. Torej zares "cvet" sodraške kotline.

V avgustu in septembru 1941 je prišlo iz Ljubljane v Sodraško kotlino precej beguncev, ki so pribežali tja iz Gorenjske.

Zenske dobijo delo

Dekle dobi službo

Nad 18 let staro slovensko dekle, ki razume angleško dobi stalno zaposlitev v čistilnici obk. Plača od ure.

Oglasite se v Acme Dry Cleaning, 672 E. 152 St., Cleveland, O. (76)

Za hišna dela

Zakonski par z 2 otroci želi dobiti žensko za hišna dela, nič pranja ali kuhanja; dobi sobo s kopalnico in \$20.00 na teden plače. Mora imeti priporočila. Pokličite FA 1-3704. (75)

Za delo v tovarni

Zenske v starosti od 21 do 35 let, drugi šift od 5 p. m. do 11:30 p. m.; lahko tovarniško delo. Plača od ure.

WM. A. HOWE CO.
1625 E. 31 St. (75)

MALI OGLASI

Kuhinjska peč naproday

Kuhinjska peč Grand izdelka, v dobrem stanju, na 4 gorilnike na plin. Cena \$50.00. Za pojasnila pokličite HE 1-5062. —(75)

Trgovine in hiše naproday

Gostilna in zidana hiša skupno z D-5 licenco, na St. Clair Ave. in na prometnem kraju. Lastnik gre v pokoj in bo prodal pod ceno.

Konfekcijska in delikatesna trgovina na St. Clair Ave., na zelo dobrem prostoru. Lastnik prodaja radi boleznii ali tudi zamenja za hišo.

Dve hiši na enem lotu, ena 6 in 6 sob, druga 8 sob, furnezi in 2 garaži na E. 74 St. Za pojasnila vprašajte po eni uri popoldne pri

Frank Mack, Broker
6603 St. Clair Ave.
EX 1-1494 (75)

Stanovanje iščejo

Starejši zakonski par želi dobiti stanovanje (4 sobe s kopalnico) v okolici od E. 55 do E. 79 St. in St. Clair Ave. Kdor ima za oddati, naj pokliče po 6. uri zv. UT 1-6360. (75)

PRESTAVE

iz slovenskega, hrvatskega, nemškega in italijanskega jezika na angleško ali obratno iz angleškega v katerega teh jezikov, izvrši

Dr. Ivo Cerne
1058 E. 62nd Street
Cleveland 3, Ohio

Dogovorno po ugodni ceni. Pošljite listine na gornji naslov ali pa na Ameriško Domovino, 6117 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio.

Prijatelj's Pharmacy

SLOVENSKA LEKARNA
Prescriptions — Vitamins
First Aid Supplies
Vagal St. Clair Ave. in E. 89E

Moški dobijo delo

DRILL PRESSES
Small single spindle

LATHE-Lo SWING OPERATORJI

LATHE
Centering speedchuck and hand cut-off

LATHE
Automatic cut-off

HOBGING MACHINE
Vertical or Horizontal

PRESS HELPERS

ASSEMBLERS
Line and heavy non-precision

BURRING MACHINE
operators

TOOL MAKERS
Tool Room Machine Operators
Tool Room Cutter Grinders

THREADING & TAPPING
machine operators

BORING MACHINE OPERATORS
Horizontal multiple

RADIAL DRILL - Large MILLING MACHINE
Power horizontal

ASSEMBLERS - Correction
Dobra začetna plača

THE OLIVER CORP.

19300 Euclid Ave.
KE 1-0300 (75)

ZA NEDRŽAVLJANE

Ali ne bi hoteli delati v naši moderni železarni? Če hočete, bomo mi poskusili dobiti za vas od vlade dovoljenje za zaposlitev. Izvežbanost ni potrebna. Mi vas bomo izučili na modernih strojih in v najboljših delavnih pogojih v industriji.

Če si hočete ustvariti zanimiv in dobičkanosen poklic

ZGLASITE SE SEDAJ

Dobra plača od ure in idealni delavni pogoji. Pripravljeni morate biti delati vsak šift.

Employment urad odprt vsak dan od 8 a.m. do 5 p.m.; v soboto pa od 8 a.m. do poldne.

Thompson Products, Inc.

23555 Euclid Avenue (75)

HAND TRUCKER and LABORERS

Izvežbanost ni potrebna. Visoka plača do ure in dobri delavski pogoji.

ADDRESSOGRAPH MULTIGRAPH CORP.

1200 Babbitt Rd. (76)

ENGINE LATHE OPERATOR

Tool & Die Work, 16 inč, poldnevi, 47½ ur na teden, večasih delo tudi ob sobotah. \$1.75 na uro.

Guarantee Specialty Mfg. Co.
E. 96 St. in NYC R.

Umeina gnojila in vsakovrstna semena

ORODJE, HARVE, PLUMBARSKÉ POTREBŠČINE, KLJUČE, ELEKTRIČNE POTREBŠČINE

ST. CLAIR HARDWARE

7014 St. Clair Ave.
Tel. UT 1-0928
Laddie Puljdar Joe Vertocnik

MAKE ONE A DAY

MULTIPLE VITAMIN CAPSULES YOUR BUY WORD

When you want vitamins that are Potent— Guaranteed full potency, as shown on the label. Easy and Convenient to take. Economical—

Ask your druggist for One-A-Day (brand) Multiple Vitamin Capsules. Take one capsule each morning and you can forget all about vitamins until next day.

Each capsule contains the full basic daily needs of the five vitamins whose requirements in human nutrition have been established.

MILES LABORATORIES, INC. Elkhart, Indiana

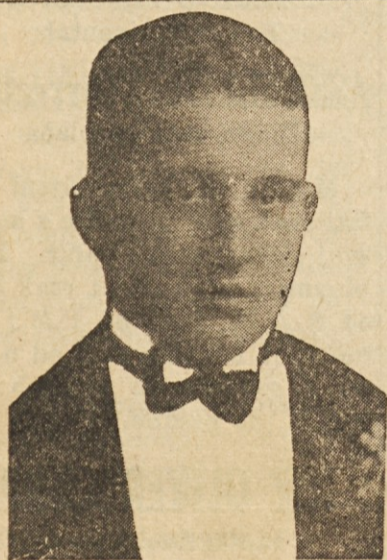

Svojevrsna konjenica — Vojaki prve konjeniške divizije so mnenja, da je takle način potovanja vseeno prijetnejši kot pešhoja, čeprav je malo počasnejši. Slika je bila posneta v goratem predelu srednje Koreje.

Charles Dickens:

Velika pričakovanja

Ker sem bil vso zadevo skrbno pripravil, sem se je zdaj lotil, kakor da nanjo še nikoli nisem namignil. Povedal sem Wemmicku, da bi rad pomagal Herbertu Pocketu; tudi o tem, kako sva se prvič srečala in se tepla. Nakratko sem mu opisal, kako je pri njem doma, kakšen je njegov značaj, kako sploh nima nobenih dohodkov in je navezan le na očeta — pa je še to zmerom negotovo in neredno. Namignil sem tudi, koliko mi je že koristil, ker me je odvadil robotosti in nevednosti v družbi, da mu tega nikoli ne bi mogel povrniti in da sem ga tudi zapeljal s svojo potravnostjo v dolgove. Ne da bi kakorkoli izdal Miss Havisham in njeno ime, sem mu le dopovedal, da sem Herberta izpodrinil, pa je vendar tako zelo velikodušen in vzvišen nad sleherno nezaupnostjo, osveto ali

V blag spomin

DEVETNAJSTE OBLETNICE PREZGODNJE SMRTI NAŠEGA DRAGEGA SINA IN BRATA

Frank Russ

ki je preminul v najlepši mladeniški dobi dne 16. aprila 1932

Dragi sin, Ti ljubljeni nepozabni brat, devetnajst let Te že krije črna zemlja. Mi pa ob Tvojem grobu klečimo ter žalostnega srca k Bogu kličemo: Daj sinu, bratu našemu, mirni počitek tu v grobu hladnemu.

Zalujoci:

FRANK in ROSE, starši;
JOSEPH, brat;
LILLIAN, sestra.

Cleveland, Ohio, 16. aprila 1951.

V blag spomin

DESETE OBLETNICE SMRTI NAŠE ISKRENO LJUBLJENE IN NIKDAR POZABLJENE DOBRE MATERE

Terezije Zalokar

ki smo jih za vedno izgubili, ko so za spali večno spanje 15. aprila 1941

Tiše solze nam silijo v oči, ko v ljubezni se Vas spominjamo, k Bogu vedno prošnje pošiljamo, da naj duša Vaša v nebesih srečo vživa.

Zalujoci ostali:

FRANK in EDWARD, sinova;
THERESA BUCKLEY, hči.

Cleveland, Ohio, 16. aprila 1951.

spletko. Zaradi vsega tega in pa ker je moj tovariš in prijatelj, ga imam zelo rad in bi želel, da je vsaj malo deležen moje velikosti. Zato pa Mr. Wemmicka, ki ima toliko izkušnje in tako dobro pozna ljudi in poslovanje, prosim nasveta, kako bi mogel Herbertu pomagati do dohodkov — recimo zaenkrat sto funtov na leto, da ne izgubi poguma — počasi pa mu kupiti nekaj deležev. Nazadnje sem Wemmicka prosil, da Herbert nikoli ne sme izvedeti o moji pomoči ali kaj takega slutiti, in da nimam nikogar drugega, ki bi mi mogel svetovati. Celo roko sem mu položil na ramo in dejal: "Ne morem si kaj, da vam ne bi zaupal, čeprav vem, da je to za vas sitno, pa ste sami krivi, zakaj pa ste me povabili v svojo hišo."

Wemmick je nekaj molčal, potem pa dejal: "Veste, Mr. Pip, nekaj vam moram povedati. Zelo me veseli, da mi zaupate."

"Rajši recite, da mi boste pomagali."

"Nak, tega pa ne," je Wemmick zmajal z glavo, "ne spada v mojo obrt."

"Saj pa tudi nisva na kraju vaše obrti."

"To je pa res. Zadeli ste žebelj na glavo. Mr. Pip, vso stvar bom premislil, a že zdaj upam, da se bodo dale vse vaše želje počasi uresničiti. Skiffins (to je njen brat) je računovodja iz zastopnik. Poiskal ga bom in začel za vas delati."

"O, tisočkrat vam hvala!"

"Nasprotno," je dejal, "jaz se vam zahvaljujem, kajti čeprav govoriva strogo zasebno in osebno, vam vendar lahko omenim, da je v tej stvari nekaj newgatskih pajčevin, tale zadeva pa jih bo odstranila."

Pogovorila sva se o tej zadevi še nekoliko, nato pa se vrnila v Grad, kjer je Miss Skiffins pripravljala čaj. Odgovorno nalogu opraziti kruh pa so poverili Starčku, in izvrstni stari gospod se ji je posvečal s tolikšno vnemo, da so mu kar oči hoteli stopiti iz jamic. Obed, ki smo se nanj pripravljali, pa ni bil samo obed po imenu, marveč krepka resničnost. Starček je pripravil tolikšno kopico praznega kruha, da sem ga preko nje komaj videl, ko je kruh cvrčal na železnem podnosu, obešenim za zgornjo prečko, Miss Skiffins pa je tudi varila tolikšen kotel čaja, da se je svinja na dvorišču močno razburila in je ponovno izražala željo, da bi se rada udeležila naše gostije.

Zastavo so spustili in top izstrelili točno ob uri, in čutil sem se tako prijetno odrezanega od ostalega Walwortha kakor da je jarek trideset čevljev globok in prav toliko širok. Nič ni motilo grajskega pokoja, razen da sta se zdaj pa zdaj odvalila John in Miss Skiffins pri ognjišču, ker so bila vratca podvržena nekakšni naduhi, da so se mi skoraj smilila, a sem se počasi tudi na to navadil. Ker se je znala Miss Skiffins tako metodično sukati okoli ognjišča, sem sklepal, da prihaja kuhat čaj vsako nedeljo večer; ker pa je nosila klasično broško, predstavljajočo v profilu nezaželjeno žensko z jako ravnim nosom in zelo drobnim prvim krajcem lune, sem sumničil, da ji je ta kos prenosne imovine podaril Wemmick.

Pojedli smo ves napražen kruh in spili sorazmerno količino čaja, in je bilo kar veselje gledati, kako toplo in prijetno nam je postalo. Posebno Starčka bi lahko imel za snažnega

starega poglavarja kakega divjega rodu, pravkar namazanega z oljem. Malo smo si oddahnili, nato je Miss Skiffins pomnila posodo, res da precej površno, kar pa nobenega izmed nas ni motilo — male postrežnice ni bilo, najbrže je v nedeljo popoldne odhajala domov k svoji družini. Potem si je spet nataknila zelene rokavice, vsi smo se posedli okoli ognja in Wemmick je rekel: "Zdaj, Starček, pa nam kaj berite."

Ko je Starček pripravjal načrtne, mi je Wemmick razložil, da imajo tako navado in da stari gospod čuti neznanstvo zadoščenje, kadar more novice brati na glas.

"Nočem se vam opravičevati," je dejal Wemmick, "saj ima taboljši senčnem kotu, sem opazil, ko malo drugega veselja — ali kako so se Mr. Wemmicku usta ne, Starček?"

"Ze dobro, John, ze dobro," je odgovoril Starček, ko je videl, da ga je sin nagovoril.

"Samo prikimajte mu od časa do časa, kadar pogleda izza časopisa," je dejal Wemmick, "pa se bo čutil srečnega, kakor da je kralj. Starček, mi smo pripravljani."

"Ze dobro, John, ze dobro," je odgovoril veseli dobrovoljni Starček, tako zaposlen in počaščen, da ga je bilo res veselje

pregledati. Starčkovo branje me je spominjalo na šolo pri prateti Mr. Wopsla, a je imelo se to prijetnejšo posebnost, da se je slišalo kakor skozi ključavnico. Ker je moral imeti sveči tik sebe in ker je bil vedno na tem, da vanji vtakne glavo ali pa časopis, je bilo treba nanj paziti nič manj ko na sod smodnika. Wemmick pa je bil prav tako neutrudljiv in obziren na straži in Starček je bral dalje, ne da bi se sploh zavedal, kolikokrat so ga rešili. Kadarkoli nas je pogledal, smo vselej izrazili največje zanimanje in strmenje in kimali, dokler ni začel spet brati.

Ker sta Wemmick in Miss Skiffins sedela vstric, jaz pa v bolj senčnem kotu, sem opazil, kako so se Mr. Wemmicku usta počasi in vedno bolj šobila in že s tem močno nakazovala, da se njegova roka počasi in stalno krade Miss Skiffins okoli pasu.

Cez nekaj časa sem videl njega roko že na drugi strani časopisa, Miss Skiffins, isti hip pa ga je kar na celem ustavila z zeleno rokavico, odvila njegovo roko, kakor da je kos njene obleke, in jo mirno in premišljeno položila na mizo pred seboj. To je storila na čudovito hladno način, da sem si dejal:

storila je to v raztresenosti, povsem mehanično.

Počasi sem opazil, da Wemmickova roka spet izginja. Kmalu nato so se mu usta spet jela razpotezati. Malo sem še počakal, kar skominalo me je in že je bila roka na drugi strani Miss Skiffins. Isti hip jo je Miss Skiffins ustavila, kakor bi bil storili točen boksar, jo snela od pasu kakor prej in jo položila na mizo. Če naj mizo smatram za stezo kreposti, tedaj pa pravici trdim, da je med branjem Starčka Wemmicka stalno izgubljal stezo kreposti, Miss Skiffins pa ga je spravljala nazaj nanjo.

TEKOM ČASA

ko se zobozdravnik Dr. J. V. Zupnik nahaja na St. Clair Ave. in E. 62 St., je okrog 25 drugih zobozdravnikov v tej naselbini prakticalo in se izselilo, dočim se dr. Zupnik še vedno nahaja na svojem mestu.

Ako vam je nemogoče priti v dotiko z vašim zobozdravnikom, vam bo Dr. Zupnik izvršil vsa morebitna popravila na njih delu in ga nadomestil z novim. Vam ni treba imeti določenega dogovora. Delo izgotovljeno brez odlašanja.

Njegov naslov je:

DR. J. V. ZUPNIK

6131 ST. CLAIR AVE.
vagal E. 62nd St.: vhod samo na E. 62 St.
Urad je odprt od 9:30 zj. do 8 zv.
Tel.: EN 1-5013

Mario Koleno

Louis Planinc

Ena najbolj modernih je CRANE kopalnica

Dajte, da vam jo mi inštaliramo!

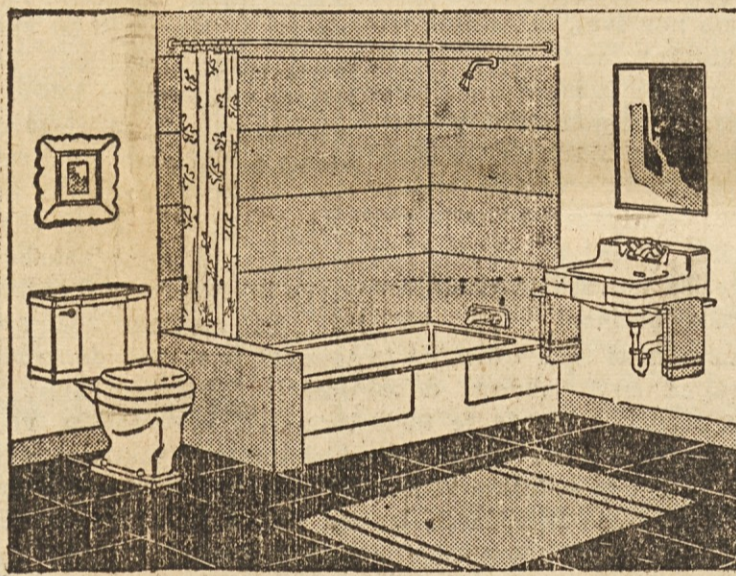
Vse 3 pritlikline spadajo k najboljšim izdelkom "The Crane Group." Lahko daste inštalirati vse tri in si prihranite denar; ali pa naročite posamezne.

TOILET

BANJO

UMIVALNIK

Stroški za inštalacijo so posebej.

THE CRANE NEUDAY GROUP

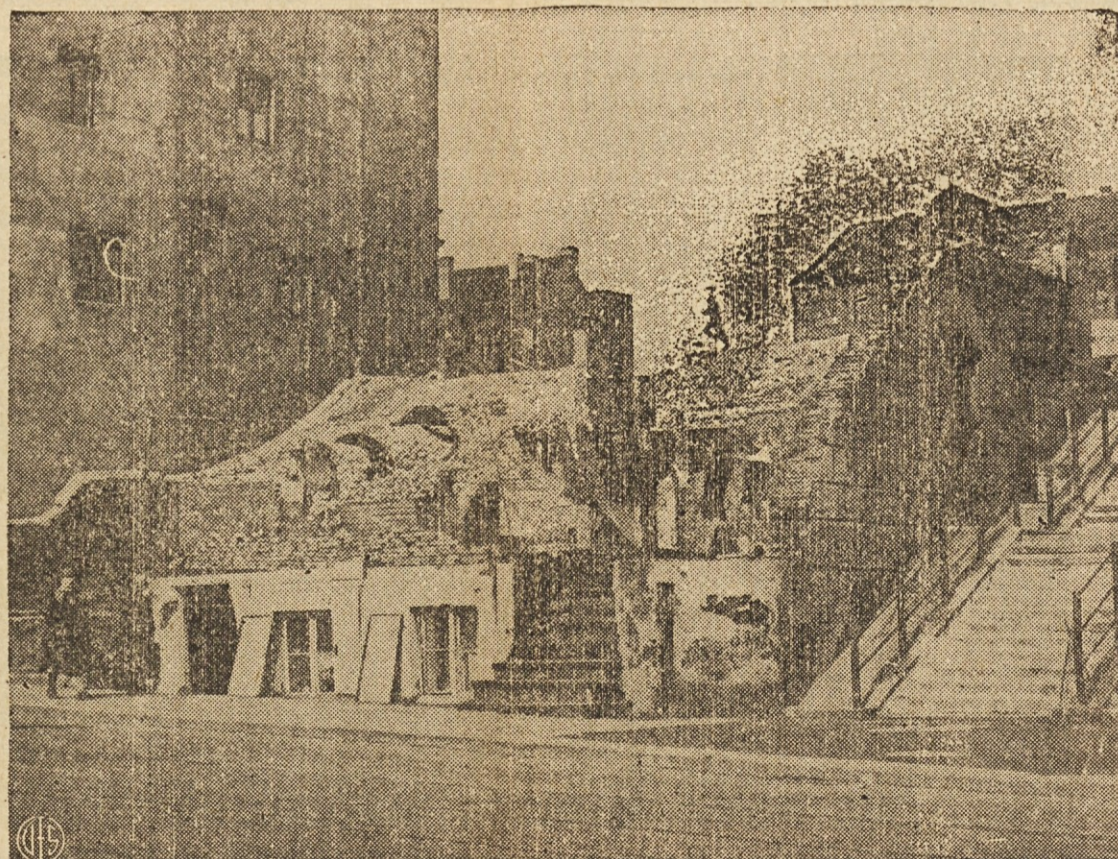
Ako naročite pri nas, vam naši izkušeni delavci vse točno in perfektno inštalirajo. Delo je garantirano. Vse delo je lahko financirano tako, da vam ni treba nobene gotovine takoj. Plačate lahko v treh letih.

Vselej, kadar potrebujete kaj, kar spada v plumbersko stroko, bodisi za popravilo starih delov ali za inštaliranje novih, pokličite našo firmo, ki daje postrežbo meščanstvu v Clevelandu že od 1907. Nobeno delo premajhno — nobeno delo preveliko . . . Proračun zastoj — brez vsake obligacije.

W. F. HANN & SONS

15505 Euclid Avenue

Telefon MU 1-4200

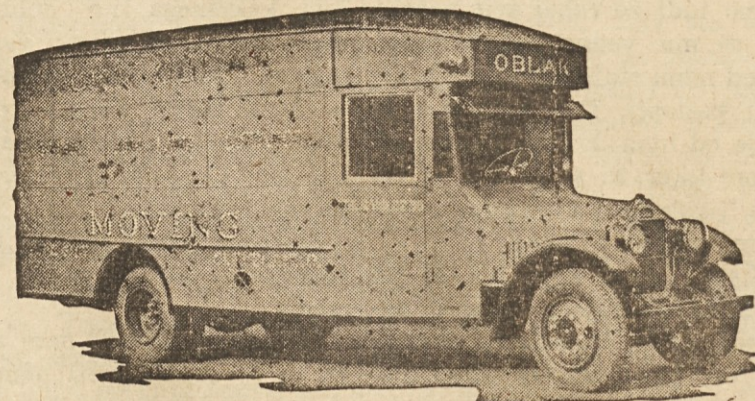

Ruševine izginjajo — Hamburg, veliko nemško pristanišče, je bil v vojni hudo prizadet. Od konca vojne sem je pa večina ruševin izginila, na njihovem mestu so pa zrastle nove stavbe ali pa vsaj zasilna bivališča. Slika predstavlja očičeno ulico in zasilno stanovanje v kleti.

Kočno je Starček med branjem zadremal. To je bilo za Wemmicka znamenje, da je od neke spraval na dan kotliček, podnos s kozarci in črno steklenico s porcelanastim zamaškom, ki je predstavljal nekega duhovnega dostojanstvenika, zelo rdečega in prijaznega. S pomočjo vseh teh priprav smo dobili nekaj tople pijače, seveda tudi Starček, ki se je medtem že prebudil. Miss Skiffins je pijačo mešala in opazil sem, da sta ona in Wemmick pila iz istega kozarca.

(Dalje prihodnjič)

PODPISATE SLOVENSKE
TRGOVCE

OBLAK MOVER

Naša specielnost je prevažati klavrje in ledenice. Delo garantirano in točna postrežba. Obrnite se z vsem zaupanjem do vašega starega znanca

JOHN OBLAK

1146 E. 61. St.

HE 1-2730

Berite in naročite se na

KOPRIVE

"Mesečnik za štrgljanje ljudskih grešnikov"

Humor in satira, poper in koprive na debelo in drobno

Urejuje Ivan Jontez

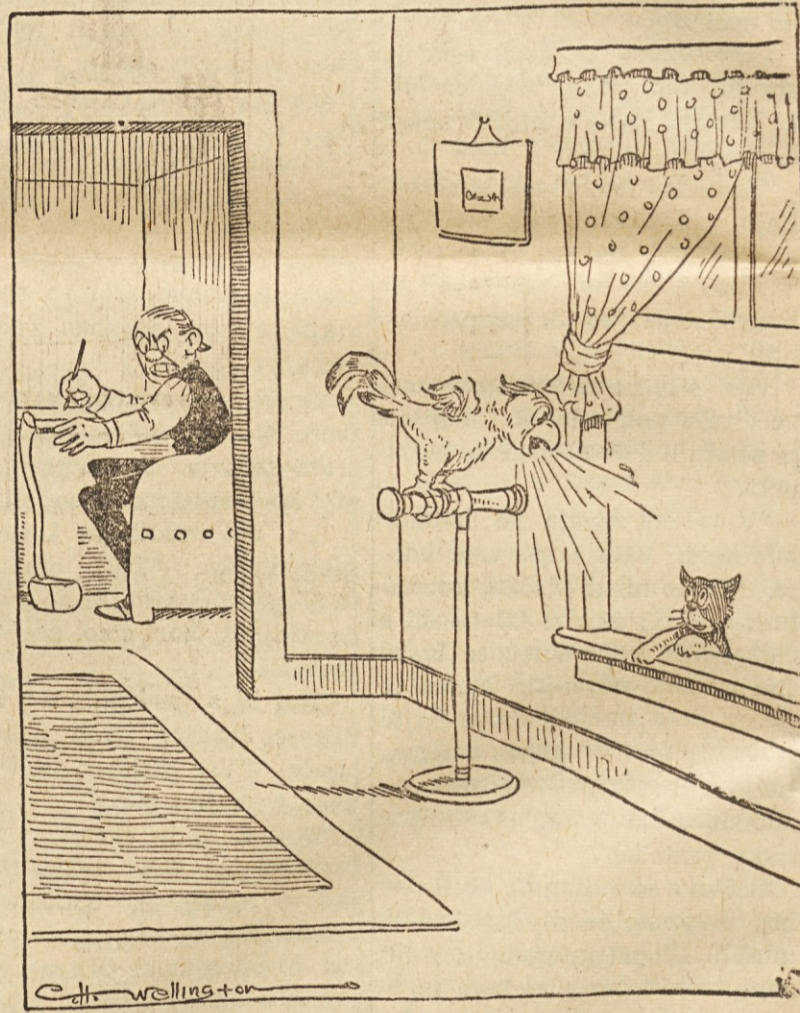
Naročnina v U.S. \$1.00, izven U.S. \$1.50

KOPRIVE

1107 E. 74 St.

Cleveland 3, Ohio

—AND THE WORST IS YET TO COME
—in najhujše šele pride

Mamica zna najbolj! — Na štiridnevni izlet na Mt. Rose v bližini Reno je Mrs. Brownie Clover vzela 9 mesecev staro hčerkico s seboj kar v nahrbtniku. Dveletni sinček je pa že dovolj star, da more spremljati mamico na smučeh.